
Priloga II

USPEŠNOST EU PRI DOSEGANJU CILJEV
TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

Uspešnost EU pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja

EU je med najboljšimi kraji za življenje na svetu in države članice EU so že na čelu izvajanja ciljev trajnostnega razvoja. Toda še nobena država na svetu ni dosegla vseh dogovorjenih ciljev in ob podrobnejši oceni uspešnosti EU pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja se izkaže, da si moramo tudi v EU nenehoma prizadevati na vseh področjih.

Vseh 17 ciljev trajnostnega razvoja iz agende Združenih narodov do leta 2030 je tesno povezanih med sabo in tudi zasnovani so tako, da jih ni mogoče deliti, zato jih bo mogoče na terenu uresničiti samo, če bodo vključeni v ukrepe vseh akterjev. Pomembno je doseči boljše sinergije in usklajenost med politikami ter razviti ugodno regulativno, finančno in vedenjsko okolje, da bo te cilje mogoče udejanjiti.

Prednostne naloge morajo biti prilagoditev vzorcev naše proizvodnje, distribucije in potrošnje tako, da bodo pripeljali do trajnosti, boj proti podnebnim spremembam ter krepitev naših ukrepov za zaščito oceanov, ekosistemov in biotske raznovrstnosti, saj se obremenitev naravnih sistemov našega planeta, ki omogočajo življenje na Zemlji, vse bolj bliža skrajnim mejam. Okrepiti je treba boj proti revščini, socialni izključenosti, neenakosti in razlikam med spoloma, da bi zagotovili blagostanje in dobro počutje za vse, zagotovili družbeno in politično stabilnost in ohranili podporo evropskemu projektu. Še naprej je treba spodbujati in negovati pravno državo, demokracijo in temeljne pravice ter trden multilateralizem in trgovino na podlagi pravil.

V tem dokumentu je prikazana uspešnost EU pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja. Za vsak cilj je podan pregled današnjega položaja v EU, razvojnih gibanj in primerjave EU v svetovnem merilu. Okvirno

je prikazano, kako naj bi EU napredovala do leta 2030, kaj bo pospeševalo in kaj bi lahko zaviralo prehod na trajnostno Evropo. Trajnostnega razvoja se morajo skupaj lotiti vsi člani družbe. Zato je predstavljenih tudi nekaj primerov iz resničnega življenja, da bi predstavili dobre prakse različnih akterjev na različnih ravneh.

V svetovnem merilu je sedem od 27 držav članic EU med najboljšimi desetimi v poročilu *SDG Index*, vseh 27 držav članic pa je med najboljšimi 50 od 156 ocenjenih držav⁽¹⁾. EU kot celota je v preteklih petih letih napredovala pri skoraj vseh ciljeh trajnostnega razvoja. Največji napredek je bil dosežen na področju cilja trajnostnega razvoja 3 – zagotavljanje zdravega življenja in spodbujanje dobrega počutja za vse v vseh starostih, in cilja trajnostnega razvoja 4 – zagotavljanje vključujočega in pravičnega kakovostnega izobraževanja, ta dva cilja pa sta tudi med tremi najvišje uvrščenimi cilji trajnostnega razvoja za 27 držav članic EU na svetovni lestvici. V povprečju je na svetovni lestvici 27 držav članic EU najboljše uvrščenih pri cilju trajnostnega razvoja 1 – odprava revščine v vseh oblikah in povsod. Toda EU se je oddaljila od cilja trajnostnega razvoja 10 – zmanjšanje neenakosti znotraj držav in med njimi, pri čemer so precejšnje razlike med državami članicami. Pomembno je opozoriti, da napredek ne pomeni nujno, da je sedanje stanje pri zadevnem cilju za EU zadovoljivo. Npr. pri cilju trajnostnega razvoja 12 – zagotovitev trajnostnih vzorcev porabe in proizvodnje – je bil sicer dosežen znaten napredek, vendar je 27 držav članic pri tem cilju na svetovni lestvici v povprečju na drugem najnižjem mestu, tako da je treba narediti še veliko. Najslabše je 27 držav članic EU v povprečju uvrščenih pri cilju trajnostnega razvoja 14 – ohranjanje in trajnostno izkoriščanje oceanov, morij in morskih virov za trajnostni razvoj.

(1) V tem poglavju svetovna lestvica temelji na poročilu *The 2018 SDG Index and Dashboards Report* (poročilo o indeksu in pregledih ciljev trajnostnega razvoja za leto 2018), ki sta ga izdala mreža *Sustainable Development Solutions Network (SDSN)* in Bertelsmann Stiftung, ocena gibanj v EU pa temeljijo na izdaji poročila Eurostata *Sustainable development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – 2018 Edition* (Trajnostni razvoj v Evropski uniji – poročilo o spremljanju napredka v zvezi s cilji trajnostnega razvoja v kontekstu EU – izdaja za leto 2018).

Pregled napredka v smeri ciljev trajnostnega razvoja v kontekstu EU⁽²⁾

(2) Eurostat (2018), Sustainable development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – 2018 Edition (Trajnostni razvoj v Evropski uniji – poročilo o spremljanju napredka v zvezi s cilji trajnostnega razvoja v kontekstu EU – izdaja za leto 2018).

Odpraviti vse oblike revščine povsod po svetu

EVROPSKA UNIJA DANES

PRIKAZ STANJA / KVALITATIVNI PREGLED

Čeprav je Evropa vodilna na večini področij v zvezi z zaposlovanjem in socialo, se naša družba še vedno sooča z izzivi, ki jih je treba reševati. V revščini imajo ljudje manj priložnosti, da bi dosegli, česar so zmožni, dejavno sodelovali v družbi in izkoristili svoje pravice do dostopa do kakovostnih storitev. Revščina ima več razsežnosti: ni samo neobstoj ustreznega dohodka, vanjo spadajo tudi drugi vidiki od materialne prikrajšanosti do diskriminacije in nemožnosti sodelovanja pri odločanju. Lahko se obdrži dolgo časa in v več generacijah. EU za reševanje vprašanja revščine sprejema ukrepe, tako notranje kot zunanje, na več področjih: od zakonodajnih posegov do namenskega financiranja, usklajevanja politik, spodbujanja družbene odgovornosti podjetij / odgovornega poslovnega ravnanja in socialnega dialoga, pri čemer spoštuje svoje pristojnosti ter načeli subsidiarnosti in sorazmernosti. Leta 2017 se je prvič po začetku svetovne krize število ljudi v EU, ki jih ogroža revščina ali socialna izključenost, zmanjšalo pod referenčno točko iz leta 2008: revščina ali socialna izključenost ogroža 3,1 milijona ljudi manj kot leta 2008 oziroma 10,8 milijona ljudi manj kot leta 2012, ko jih je bilo največ. Toda ciljna vrednost EU, da bi do leta 2020 iz revščine ali socialne izključenosti rešili najmanj 20 milijonov ljudi v primerjavi z letom 2008, še vedno ostaja pomemben izziv. Tveganje revščine ali socialne izključenosti je večje pri osebah v ranljivih položajih, kot so otroci, mladi, invalidi, osebe z nizko ravnijo izobrazbe, nezaposleni, osebe, ki niso bile rojene v EU, ljudje iz skupnosti, odrinjenih na rob, in osebe, ki živijo v gospodinjstvih z zelo nizko delovno intenzivnostjo ali so prekarno zaposlene. Na zunanjem področju ima EU vodilno vlogo pri prispevanju k izkoreninjenju revščine z usklajeno kombinacijo politik, vključno z razvojnim sodelovanjem, različnimi instrumenti trgovske politike, evropsko sosedsko politiko in politiko širitve. V evropskem soglasju o razvoju – okviru za razvojno sodelovanje EU in njenih držav članic – imajo osrednji položaj izkoreninjenje revščine, boj proti diskriminaciji in neenakosti ter načelo nepretrtja. Zmanjševanje revščine v državah v razvoju podpirajo sporazumi EU o prosti trgovini, enostranski trgovinski preferenciali in posodobljena strategija Pomoč za trgovino iz leta 2017.

KLJUČNA GIBANJA

- Po najnovjših podatkih je leta 2017 revščina ali socialna izključenost **ogrožala 112,9 milijona ljudi** oziroma 22,5 % prebivalstva EU, kar pomeni, da so se znašli v najmanj enem od naslednjih položajev: tveganje revščine, resna materialna prikrajšanost ali zelo nizka delovna intenzivnost. S tem se nadaljuje upadanje, ki se je začelo leta 2012, ko je bilo število ljudi, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, najvišje, in sicer 123,8 milijona. Povsod v EU je tveganje revščine večje pri ženskah, zlasti zaradi razlik med spoloma na trgu dela skozi življenje. Odstotek otrok (v starosti od 0 do 17 let), ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, sicer upada, vendar je še vedno precej višji od splošne populacije v večini držav članic. Znotraj EU še vedno obstajajo občutne razlike med državami.
- **Delež ljudi, ki jih ogrožata dohodkovna revščina**, je po krizi več let naraščal, nato se je v letih 2015–2016 ustalil (okrog 17,3 %), leta 2017 pa se je po zaslugi sedanjega okrevanja in izboljšanja pogojev na trgu dela zmanjšal na 16,9 % prebivalstva EU. Kar zadeva revne zaposlene, je dohodkovna revščina v letu 2017 prizadela tudi 9,6 % zaposlenih. Ta odstotek se je v zadnjih štirih letih sicer ustalil, vendar je višji kot leta 2008 (8,6 %).
- **Delež ljudi, ki jih je prizadela resna materialna prikrajšanost**, je od leta 2012, ko je dosegel najvišjo vrednost 9,9 %, ves čas upadal in je leta 2017 znašal 6,9 % prebivalstva EU. Je nižji kot leta 2008 (8,5 %), kar pomeni, da eno od vsakih 14 oseb ovira pomanjkanje sredstev, tako da ne more plačati položnic, ustrezno ogrevati svojega doma ali iti za en teden na počitnice.

- Ljudje, ki jih ogroža revščina, so navadno bolj izpostavljeni **pomanjkljivosti stanovanj**, kot so puščanje strehe, vlažni zidovi ali pomanjkanje osnovnih sanitarij. V letu 2017 je to prizadelo 13,1 % populacije EU, odstotek pa upada.

UVRSTITEV NA SVETOVNI LESTVICI

Po podatkih svetovnega poročila o indeksu in prikazih SDG za leto 2018 (SDG Index and dashboards report 2018, Bertelsmann Stiftung in Sustainable Development Solutions Network) so vse države članice EU za SDG 1 dosegle rezultat nad 95 od 100, kar za države članice EU v povprečju pomeni najvišji doseženi SDG.

EVROPSKA UNIJA LETA 2030

EU PRI SEDANJH GIBANJH / ČE VSE OSTANE NESPREMENJENO

Do leta 2030 bodo sicer še ostali pomembni izzivi, vendar se pričakuje, da bo EU občutno napredovala na področju izkoreninjanja revščine in socialne izključenosti. Pomembna bo rast zaposlovanja, vendar sama ne bo zadostovala, da bi vse ljudi rešila revščine. Dostop za vse do socialne zaščite, kakovostnega zdravstva, izobrazbe, stanovanj in socialnih storitev bo treba prilagoditi prihodnjim demografskim izzivom, novim tehnologijam, spreminjajočim se oblikam dela, migracijam in izzivom podnebnih sprememb. Od širokega razpona zainteresiranih strani na vseh ravneh, tudi lokalni, nacionalni in evropski, se pričakuje nenehen napredek. Zunanje politike EU bodo še naprej prispevale k izkoreninjenju revščine v tretjih državah.

PRILOŽNOSTI / POZITIVNE GONILNE SILE

Vzvodi politik, povezani z zaposlovanjem in socialnim varstvom (zlasti sistemi socialnega varstva in socialne vključenosti, politike trga dela, enakost spolov, stopnja izobrazbe, pridobljena znanja in spretnosti, vseživljenjsko učenje, zdravstveno varstvo in dolgotrajna oskrba), enakost dostopa do novih tehnologij, socialne inovacije, trajnostno financiranje, multilateralizem, odprta in pravična trgovina, sodelovanje v družbi in politična udeležba, družbena odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje, obdavčitev.

TVEGANJA / NEGATIVNE GONILNE SILE

Neenakost možnosti, starajoča se družba, sprememba sestave gospodinjestev (npr. samska gospodinjstva), podnebne spremembe, negativna reakcija na politike in gibanja za enakost spolov, geopolitična nestabilnost in varnostne grožnje, vrnitev h gospodarskemu protekcionizmu povsod po svetu, razdrobljenost trga dela in prekarnost dela, digitalni razkorak.

POUDARKI POLITIKE

Na ravni EU

Evropski steber socialnih pravic je glavno vodilo in okvir za boj proti revščini na ravni EU. Večina izmed njegovih 20 načel je usmerjena neposredno v ciljne vrednosti ciljev trajnostnega razvoja, kot je zmanjševanje revščine v vseh razsežnostih, uvajanje zaščitnih sistemov, primernih za nacionalno raven, in ustvarjanje trdnih okvirov politike za podporo naložb v izkoreninjenje revščine. Pregled socialnih kazalnikov je v pomoč pri spremljanju uspešnosti in sledenju gibanjem v državah članicah na področju zaposlovanje in sociale, vključno s tveganjem revščine in socialne izključenosti.

Na ravni držav članic

Portugalska je sprejela ve ukrepov za krepitev socialne zaščite ter odpravljanje revščine, socialne izključenosti in neenakosti. T. i. dohodkovni paket podpira dohodke gospodinjstev z zvišanjem zneska pokojnin, ponovno uvedbo referenčne vrednosti socialnega solidarnostnega dohodka in lestvice enakovrednosti minimalnega dohodka ter zvišanjem najnižje stopnje otroškega in družinskega dodatka. Indeks socialne podpore (referenčna vrednost za ukrepe socialne zaščite) je bil povišan, kritje sheme minimalnega dohodka pa je bilo podaljšano.

Na regionalni/ lokalni ravni

Mesto München v Nemčiji je v letih 2015–2018 s podporo Evropskega socialnega sklada izvedlo več pobud za pomoč pri vključevanju brezposelnih v lokalni trg dela in tako pripomoglo k zmanjševanju revščine. Med pobudami so bili tudi: projekt „Work&Act“, ki je brezposelnim pomagal do ponovne zaposlitve; projekt „Power M“, s podporo katerega je bilo ženskam omogočeno, da se po porodniškem dopustu vrnejo na delo; projekt „Guide“, ki usmerja podjetnice; projekta „FIBA“ in „MigraNet“, ki sta pomagala pri vključitvi migrantov na trg dela.

Na ravni podjetij

Naturgy, špansko podjetje za plin in električno energijo, je uvedlo načrt energetske ranljivosti, ki ranljivim odjemalcem zagotavlja zaščito. Ta načrt naj bi dosegel družbeni vpliv s tem, da bi novo zasebno podjetje postavil v položaj pospeševalca boja proti revščini in podprl družbene akterje v boju proti socialni izključenosti.

Na ravni civilne družbe

Evropska mreža za minimalni dohodek ozavešča o potrebi za zagotovitev minimalnega dohodka, ki bo zagotavljal dostojno življenje v vseh življenjskih obdobjih in učinkovit dostop do blaga in storitev, ki to omogočajo. Združuje različne organizacije, strokovnjake, pripadnike akademske sfere in druge subjekte, ki so dejavni pri odpravljanju revščine in socialne izključenosti.

Odpraviti lakoto, zagotoviti prehransko varnost in boljšo prehrano ter spodbujati trajnostno kmetijstvo

EVROPSKA UNIJA DANES

PRIKAZ STANJA / KVALITATIVNI PREGLED

Doseganje varnega in zdravega prehranjevanja ter zagotavljanje produktivnih in trajnostnih kmetijskih sistemov, ribištva in akvakulture sta v EU prednostna naloga. EU preko svojih politik pomaga kmetom in ribičem pri zadovoljevanju potreb po hrani in zagotavljanju stabilne, trajnostno proizvedene, varne in kakovostne hrane po dostopnih cenah za prebivalstvo. Kmetijstvo, ribištvo in akvakultura, ki so trajnostni in pozorni na prehrano, so bistvenega pomena za zagotavljanje neprekinjene oskrbe potrošnikov z varno in zdravo hrano, tako zdaj kot tudi v prihodnje, še zlasti spričo izzivov, kot so podnebne spremembe in rast prebivalstva. V tej zvezi izvoz EU primarno prispeva k svetovni oskrbi s hrano. Proizvodnja hrane je v Evropi v zadnjem desetletju naraščala, četudi počasneje kot v preteklosti, izvajajo pa se tudi ukrepi za večjo okoljsko in podnebno učinkovitost kmetijstva, ribištva in akvakulture, da bi zagotovili njihovo dolgotrajno trajnostnost, vendar tudi ob upoštevanju vpliva na tretje države. Za razliko od drugih območij na svetu, ki jih pesti lakota, sta v EU glavni težavi v zvezi s prehrano prevelika telesna teža in debelost, pa tudi pomanjkanje mikrohranil. V svetovnem merilu dve tretjini revežev živi na podeželju in se preživlja s kmetijstvom. EU hrano in hranilno varnost ves čas ohranja v ospredju razvojnega sodelovanja in je v svojih trgovinskih odnosih ter sosedski in širitveni politiki posebej pozorna na prehransko varnost, trajnostno kmetijstvo in ribištvo. EU daje v svetovnem merilu veliko humanitarne podpore pri oskrbi žrtev prehranskih kriz s hrano povsod po svetu in ogromno vlaga, kadar se je treba odzvati na klic na pomoč iz držav, ki jih ogroža lakota.

KLJUČNA GIBANJA

- **Debelost** je v EU velik zdravstveni problem: leta 2014 je imelo težave z debelostjo 15,9 % celotnega odraslega prebivalstva. V Evropi nesorazmerno prizadene ljudi z nizko stopnjo izobrazbe in starejše. Če ta problem obravnavamo skupaj s prekomerno prehranjenostjo, je še hujši, saj prizadene dobrih 50 % celotnega odraslega prebivalstva EU, v prihodnjih letih pa se bo položaj po pričakovanjih še poslabšal.
- Če naj bi bil **evropski kmetijski sektor** dolgoročno sposoben preživeti, je v njem treba doseči **gospodarsko trajnostnost**. Faktorski dohodek kmetijstva na letno delovno enoto – kazalnik produktivnosti dela – v EU rahlo narašča, trenutno je 21,6 %, kar je višje kot leta 2010. Vendar so med državami članicami pomembne razlike.
- Delež **ekološkega kmetijstva** na celotnih kmetijskih površinah se je v obdobju 2005–2017 skoraj podvojil, saj je s 3,6 % narasel na 7,0 %. Natančneje rečeno: skupna površina ekoloških zemljišč (tj. v celoti preoblikovanih zemljišč in zemljišč v fazi preoblikovanja) je v EU-28 leta 2016 obsegala skoraj 12 milijonov hektarjev. Vrednost **maloprodajnega trga ekoloških pridelkov** v EU je leta 2016 znašala 30,7 milijarde EUR, maloprodaja pa je v letih 2015–2016 narasla za 12 %.
- **Pri** več kazalnikih **za merjenje škodljivega vpliva kmetijstva na okolje** je v zadnjih letih opaziti pozitivna gibanja, a tudi več zaskrbljujočih sprememb, med njimi vse večjo uporabo pesticidov v nekaterih delih Evrope in še vedno veliko porabo antimikrobikov (70 % antimikrobikov v EU se porabi za živali za proizvodnjo živil), glede splošnega upada biotske raznovrstnosti pa ni bilo nobenega občutnega napredka.
- **Emisije toplogrednih plinov iz kmetijstva** od leta 2010 počasi naraščajo, a so še vedno veliko nižje kot v obdobjih pred 1990. To naraščanje bi bilo mogoče pripisati večji produktivnosti in proizvodnji v kmetijskem sektorju.

- Obseg zemljišč v EU, za katerega obstaja tveganje hude **erozije tal**, se zmanjšuje, deloma po zaslugi obveznih ukrepov za zagotavljanje navzkrižne skladnosti v skupni kmetijski politiki EU. Delež območij površine tal, ki niso bila umetno pokrita in so podvržena eroziji, za katero po ocenah obstaja tveganje hude erozije zaradi vode, se je v obdobju 2000–2012 zmanjšal s 6,0 % na 5,2 %.
- Učinkovitost **sektorja akvakulture** se je v obdobju 2014–2016 ves čas izboljševala. Sektor akvakulture je v letu 2016 dal na trg 1,4 milijona ton morske hrane s tržno vrednostjo skoraj 5 milijard EUR. V obdobju 2014–2016 je količina letno narasla za 2,2 %, vrednost pa za 3,1 %. Pospešuje se tudi prehajanje s konvencionalne na organsko akvakulturo.

UVRSTITEV NA SVETOVNI LESTVICI

Po podatkih svetovnega poročila o indeksu in prikazih SDG za leto 2018 (SDG Index and dashboards report 2018, Bertelsmann Stiftung in Sustainable Development Solutions Network) je 14 držav članic EU za SDG 2 doseglo rezultat nad 70 od 100. Med najboljšimi 20 na svetu je 13 držav članic EU.

EVROPSKA UNIJA LETA 2030

EU PRI SEDANJH GIBANJH / ČE VSE OSTANE NESPREMENJENO

EU se bo po pričakovanjih v prihodnje nenehno razvijala v smeri odprave lakote in spodbujanja trajnostnih praks. Na podlagi pregleda prihodnosti kmetijstva EU do leta 2030 na področju prehranske varnosti ni pričakovati večjih upadov, če ne pride do večjih motenj na trgu. Politike varne hrane zagotavljajo visoko stopnjo varnosti hrane ter zdravja živali in rastlin v EU, pa tudi učinkovit notranji trg. Negotovostim se ne bo mogoče izogniti, zato se spremljajo izbrana tveganja. Ali bomo dosegli ta cilj trajnostnega razvoja, je odvisno predvsem od tega, ali se bodo industrija, nevladne organizacije, javni organi in državljani bolj zavedali družbenih, komercialnih in posamičnih dejavnikov nezdrave prehrane ter njihovih škodljivih vplivov na javno zdravje in javne proračune. V tem oziru so sedanja prizadevanja za spremembo sestave živil lahko zelo pomembna za reševanje vprašanja prekomerne telesne teže in debelosti ter njenega gospodarskega vpliva. To bo odvisno tudi od izobraževanja ljudi za uporabo novih tehnologij in reševanja novih izzivov. Izboljšanje okoljskega in zdravstvenega vpliva prehranskih sistemov, ugotavljanje dobrih praks, učinkovito ravnanje s prehranskimi viri, zmanjšanje razmetavanja s hrano itd. bo možno le ob odločnem družbenem sodelovanju na vseh ravneh (združenja, vlade, zasebni sektor, znanstveniki in zdravstveni strokovnjaki). Naložbe v bolj trajnostno kmetijstvo bodo pozitivno vplivale tudi na izboljšanje zanesljivosti oskrbe s hrano, potrebno za soočanje z izzivi, kot je naraščanje svetovnega prebivalstva ali podnebne spremembe. Integrirano varstvo rastlin pred škodljivimi organizmi ali hrana z najboljšimi možnimi prehranskimi lastnostmi bi ljudem koristila, saj bi prispevala k njihovem boljšemu počutju in s tem kakovosti življenja.

PRILOŽNOSTI / POZITIVNE GONILNE SILE

Sodelovanje v družbi in politična udeležba, sprememba vedenja, družbena odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje, trajnostno financiranje, javno-zasebna partnerstva, trajnostni prehranski sistemi, nove tehnologije, umetna inteligenca, raziskave in inovacije, poudarek na odpornih družbah, izobraževanje, javne in zasebne naložbe, odprta in pravična trgovina.

TVEGANJA / NEGATIVNE GONILNE SILE

Revščina, socialna in zdravstvena neenakost, staranje našega prebivalstva, geopolitična nestabilnost, podnebne spremembe in izguba biotske raznovrstnosti, nenadzorovane živalske bolezni, rastlinski škodljivci in onesnaževala.

POUDARKI POLITIKE

EU na mednarodni ravni

Partnerstvo med EU in Afriko za prehransko in hranilno varnost in trajnostno kmetijstvo, vzpostavljeno aprila 2016, ustvarja ugodne razmere za sodelovanje v raziskavah in inovacijah na področjih trajnostne intenzifikacije, kmetijstva, sistemov hrane za prehrano, kmetijskih trgov in trgovine.

Na ravni EU

Cilj posodobljene in poenostavljene skupne kmetijske politike je čim več prispevati k izvajanju ciljev trajnostnega razvoja. V predlogih Komisije za naslednji večletni proračun za obdobje 2021–2027 je izrecno predstavljen cilj nadaljnjega izboljšanja trajnostnega razvoja na področju kmetovanja, hrane in podeželja.

Na ravni držav članic

Program za raznovrstnost gojenih rastlin je nacionalni program, ki naj bi bil prilagodljivo orodje za doseg pametnega in trajnostnega ohranjanja in izkoriščanja rastlinskega bogastva Švedske. Seme in druge starejše sorte se zbirajo povsod po Švedski in se shranjujejo v nordijski banki genov. Z njo se stare gojene rastline znova uvajajo na trg.

Na regionalni/ lokalni ravni

Program razvoja podeželja za obdobje 2014–2020 za celinsko Portugalsko spodbuja naložbe v kmetovanje, da bi povečal zmožnosti za ustvarjanje dodane vrednosti, povečal produktivnost, spodbujal učinkovitejšo uporabo virov in podpiral produktivno in družbeno tkivo na podeželju.

Na ravni podjetij

Grupo Cooperativo Cajamar v Španiji je del projekta TomGEM, v katerem se razvijajo nove strategije za ohranjanje visokih donosov v proizvodnji sadja in zelenjave v razmerah visoke temperature. Cilj projekta je ugotoviti fenotip širokega razpona genskih virov, da bi ugotovili, kateri kultivarji/genotipi izkazujejo stabilen donos, in odkrili gene, ki upravljajo cvetenje, plodnost cvetnega prahu in razvoj plodov.

Na ravni civilne družbe

„Baltiku prijazno kmetijstvo“ je ciklus delavnic, ki ga poljska ustanova WWF organizira pod pokroviteljstvom Kmetijskega svetovalnega centra v Brwinówu. Po njegovi zaslugi kmetje bolje poznajo metode za zmanjšanje izgub dušikovih in fosforjevih spojin v kmetijskih gospodarstvih, ki prispeva k onesnaženosti voda.

Poskrbeti za zdravo življenje in spodbujati splošno dobro počutje v vseh življenjskih obdobjih

EVROPSKA UNIJA DANES

PRIKAZ STANJA / KVALITATIVNI PREGLED

Zdravje je osnovna človekova potreba in EU je znatno napredovala pri reševanju vprašanja neenakosti v zdravju ter njihovih okoljskih in družbenih determinant. Dobro zdravje ni dragoceno samo za posameznika kot pomemben dejavnik kakovosti življenja, dobrega počutja in sodelovanja v družbi, temveč prispeva tudi k oblikovanju trajnostnega evropskega gospodarstva. Splošno zdravstveno varstvo je cilj [Listine Evropske unije o temeljnih pravicah](#) in ena od pravic, ki jih priznava evropski steber socialnih pravic, zato je pomemben cilj politike za EU in njene države članice. Dosegljivost in cenovna dostopnost zdravstvenega varstva za paciente, pa tudi njegova uspešnost in proračunska vzdržnost so še naprej glavni cilji reform zdravstvenega varstva, o katerih poteka razprava v okviru EU. Toda tobak in pretirano uživanje alkohola, prekomerna telesna teža, telesna neaktivnost, duševne motnje, kot sta depresija in samomor, pa tudi nalezljive bolezni slej ko prej škodljivo vplivajo na zdravje in poleg demografskih in družbenih sprememb dodatno obremenjujejo zdravstvene sisteme EU. EU podpira države članice npr. z bojem proti dejavnikom tveganja nenalezljivih bolezni, izmenjavo dobrih praks, pomočjo pri zagotavljanju dostopa do kakovostnega zdravstva in krepitvijo sposobnosti za preprečevanje in obvladovanje svetovnih nevarnosti za zdravje, kot je pridobljena odpornost proti antimikrobikom, ter z vlaganjem v raziskave in inovacije. Na mednarodnem področju razvojna pomoč EU spodbuja splošen dostop do kakovostnih zdravstvenih storitev. EU v skladu z evropskim soglasjem o razvoju pomaga pri krepitvi zdravstvenih sistemov na vseh področjih in napredku v smeri splošnega zdravstvenega varstva.

KLJUČNA GIBANJA

- **Evropejci živijo dalj kot kadar koli prej**, to gibanje se bo po projekcijah tudi nadaljevalo. Leta 2016 je bila pričakovana življenjska doba v EU 81 let, to je 3,3 leta več kot leta 2002.
- Nezdрави življenjski slogi škodljivo vplivajo na zdravje ljudi, javne proračune in produktivnost. Razširjenost kajenja med prebivalstvom v starosti 15 let ali več se je leta 2017 zmanjšala na 26 %. Še vedno pa je bila v letu 2014 pri več kot polovici odraslega prebivalstva v EU prisotna prekomerna telesna teža.
- Leta 2017 je 1,6 % ljudi v EU navedlo, da njihove potrebe po **zdravstvenem varstvu niso bile izpolnjene**, v primerjavi s 3,4 % leta 2011. Glavni razlog za neizpolnjene zdravstvene potrebe so stroški in dolge čakalne dobe.
- Število smrti **zaradi nenalezljivih bolezni** pred 65. letom starosti je v obdobju 2002–2015 stalno upadalo. Toda nenalezljive bolezni povzročajo do 80 % zdravstvenih stroškov. A le 3 % zdravstvenih proračunov se porabi za preprečevanje. Število smrti zaradi **HIV, tuberkuloze in hepatitisa** je v obdobju 2002–2015 precej stalno upadalo. Ocenjuje se, da gre 33 000 smrtnih primerov na leto v EU na račun **pridobljene odpornosti proti antimikrobikom**, zaradi česar nastanejo zdravstveni stroški in stroški izgube produktivnosti v višini 1,5 milijarde EUR na leto.
- Izpostavljenost **onesnaženosti zraka** z drobnimi delci na mestnih območjih se je v EU v obdobju 2010–2015 zmanjšala za skoraj 20 %. Toda onesnaženost zraka je še vedno glavni okoljski vzrok prezgodnje smrti. Zaradi slabe kakovosti zraka v EU na leto prezgodaj umre več kot 400 000 ljudi. Več milijonov jih trpi zaradi bolezni dihal in srčno-žilnih bolezni, ki jih povzroča onesnaženost zraka.

- **Varnost v cestnem prometu** se je v EU v zadnjih desetletjih močno izboljšala. EU je postala najvarnejša regija na svetu z 49 primeri smrti zaradi prometnih nesreč na milijon prebivalcev. V obdobju 2001–2010 se je število smrtnih primerov v prometnih nesrečah v EU zmanjšalo za 43 %, v obdobju 2010–2017 pa še za 20 %.

UVRSTITEV NA SVETOVNI LESTVICI

Po podatkih svetovnega poročila o indeksu in prikazih SDG za leto 2018 (SDG Index and dashboards report 2018, Bertelsmann Stiftung in Sustainable Development Solutions Network) je 18 držav članic EU za SDG 3 doseglo rezultat nad 90 od 100. Med najboljšimi 20 na svetu je 11 držav članic EU. Ta cilj je skupno med tremi najvišje uvrščenimi cilji trajnostnega razvoja za države članice EU.

EVROPSKA UNIJA LETA 2030

EU PRI SEDANJIH GIBANJIH / ČE VSE OSTANE NESPREMENJENO

Da bi zdravstveni sistemi še naprej zagotavljali splošno zdravstveno varstvo v EU, morajo biti odporni na razvoj v prihodnosti ter zagotavljati dosegljivost in uspešnost. Preiti bo treba na model, v katerem bo več poudarka na preprečevanju bolezni in promociji zdravja, ki bo bolj prilagojen posamezniku in bo izkoriščal digitalne tehnologije, pa tudi okrepitev osnovno zdravstveno varstvo in razvoj oskrbe, v središču katere bo pacient. Pomembno bo tudi zmanjšanje ponudbe po prepovedanih drogah in povpraševanje po njih. EU je še naprej zavezana boju proti nenalezljivim in nalezljivim boleznim ter pridobitvi odpornosti proti antimikrobikom. Pomembno je sedanje prizadevanje za spodbujanje izvajanja potrjenih dobrih praks v večjem obsegu. EU bo v obdobju 2020–2030 skušala doseči nove vmesne ciljne vrednosti za zmanjšanje smrtnih primerov v prometnih nesrečah za 50 % in zmanjšati število hudih poškodb za polovico v istem obdobju.

PRILOŽNOSTI / POZITIVNE GONILNE SILE

Sodelovanje v družbi in politična udeležba, sprememba vedenja, bolj zdrava delovna sila in prebivalstvo, družbena odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje, trajnostno financiranje, javno-zasebna partnerstva, preprečevanje in promocija zdravja, raziskave in inovacije, nove tehnologije, digitalna preobrazba zdravja in nege, poudarek na odpornih družbah, izobraževanje, javne in zasebne naložbe, odprta in pravična trgovina.

TVEGANJA / NEGATIVNE GONILNE SILE

Revščina, družbene neenakosti in neenakosti v zdravju, biološke grožnje, podnebne spremembe in okoljska tveganja, fiskalna vzdržnost, na katero vplivata demografsko staranje in rast stroškov, povezana z novimi tehnologijami in družbeno-gospodarskimi tveganji, staranje prebivalstva, nezdrave navade, geopolitična nestabilnost in ogrožanje zdravstvene varnosti.

POUDARKI POLITIKE

EU je prispevala k programu partnerstva za splošno zdravje med EU in Svetovno zdravstveno organizacijo za okrepitev sistemov zdravstvenega varstva v več kot 35 partnerskih državah, skupaj z ZN pa podpira tudi izboljšanje dostopa do načrtovanja družine in povpraševanja po njem ter omejevanje škodljivih tradicionalnih praks in nasilja na podlagi spola.

Na področju pridobljene odpornosti proti antimikrobikom je EU sprejela akcijski načrt „Eno zdravje“ z visoko zastavljenimi cilji, da bi ohranila možnost učinkovitega zdravljenja okužb pri ljudeh in živalih. Akcijski načrt vsebuje smernice za preudarno rabo antimikrobikov za zdravje ljudi, pospešuje raziskovanje novih antimikrobikov, cepiv in diagnostike, še bolj spodbuja inovacije, daje vstopne podatke za politike na znanstveni podlagi in za zakonodajne ukrepe ter odpravlja vrzeli v znanju. Na področju preprečevanja se potrjene dobre prakse izvajajo v širšem obsegu v tesnem sodelovanju z državami članicami EU.

V sektorju javnega zdravstva Slovaške je vzpostavljena mreža splošnih in specializiranih centrov za zdravstveno svetovanje, ki svetujejo na podlagi pregleda glavnih osebnih dejavnikov tveganja (kot so kajenje, prehrana, telesna dejavnost ali stres). Njihova naloga je tudi ozaveščanje ter večja udeležba na kontrolnih in preventivnih pregledih.

Leta 2011 je medobčinsko združenje za ohranjanje narave v Luksemburgu začelo izvajati projekt „Uživajmo naravo – jejmo regionalno, ekološko in pošteno hrano“. Namen tega projekta je spodbujanje trajnostne hrane v šolskih menzah 33 občin, ki so članice združenja, in nuditi gospodarske priložnosti kmetom v regiji, ki so posebej zavezani varstvu okolja. Kmetje, ki želijo sodelovati v projektu, morajo poleg izpolnjevanja meril, ki zagotavljajo splošno zaščito okolja in dobrobit živali, uporabljati 5 % svojih kmetijskih zemljišč za zaščito biotske raznovrstnosti. V šolskih menzah so osebju na voljo tečaji za posebno usposabljanje: „Spoznajte proizvajalce“, zdrava hrana, sezonski jedilniki, vpliv hrane na podnebje, države v razvoju.

Na ravni podjetij

Nemško podjetje CureVac GmbH je s podporo Sklada Billa in Melinde Gates kot prvo v EU dobilo motivacijsko nagrado za napredek v smeri nove tehnologije, ki ohranja cepivo stabilno pri kateri koli temperaturi okolice.

Na ravni civilne družbe

Na Poljskem so v okviru nacionalnega zdravstvenega programa nevladne organizacije razvile orodja za kontrolni pregled za odkrivanje motenj razpoloženja, gradiva za pomoč pri duševnih težavah, radijske oddaje, publikacije in izobraževalne filme, odprle spletni forum in izvedle informacijske kampanje.

Vsem enakopravno zagotoviti kakovostno izobrazbo ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vsakogar

EVROPSKA UNIJA DANES

PRIKAZ STANJA / KVALITATIVNI PREGLED

Izobraževanje, poklicno usposabljanje in vseživljenjsko učenje imajo osrednjo vlogo pri ustvarjanju trajnostne, odporne, konkurenčne in bolj povezane Evrope za prihodnost, saj ljudem omogočajo, da v celoti izkoristijo svoj potencial. Izobraževanje in usposabljanje sta skozi vsa življenjska obdobja nepogrešljiva vidika človekovega razvoja in ključni gonilni sili za rast, delovna mesta in socialno kohezijo. Stopnje izobrazbe pri mladih se v Evropi stalno izboljšujejo. EU je na dobri poti, da bo dosegla ciljne vrednosti iz strategije Evropa 2020 glede mladih, ki zgodaj opustijo šolanje, in deleža prebivalstva s terciarno izobrazbo. Dober napredek se opaža pri udeležbi v predšolski vzgoji in varstvu, napredek pa bi bil še potreben pri slabih rezultatih iz matematike, naravoslovja in branja, digitalni usposobljenosti in udeležbi odraslih v izobraževanju. Invalidni mladi in mladi z migrantskim ozadjem dosegajo občutno nižjo stopnjo izobrazbe. Posebno veliko težav imajo na trgu dela mladi, ki zgodaj opustijo šolanje, in mladi z nizko izobrazbo. Na mednarodnem področju veliko partnerskim državam koristijo dvostranski programi podpore, s pomočjo katerih krepijo svoje izobraževalne sisteme, s poudarkom na boljši dostopnosti kakovostnega osnovnega izobraževanja za države z nizkimi dohodki, nestabilne države in države, kjer vladajo konflikti, zlasti za dekleta in skupine, potisnjene na obrobje.

KLJUČNA GIBANJA

- **Delež oseb, ki zgodaj opustijo izobraževanje in usposabljanje**, se od leta 2002 stalno zmanjšuje. Zmanjšanje s 17 % v letu 2002 na 10,6 % v letu 2017 pomeni jasen napredek v smeri krovne ciljne vrednosti strategije „Evropa 2020“, ki znaša 10 %.
- Krovna ciljna vrednost strategije „Evropa 2020“ za delež **prebivalstva s terciarno izobrazbo**, ki znaša 40 % za ljudi v starosti 30–34 let, je tako rekoč že dosežena (39,9 % v letu 2017).
- **Udeležba v predšolski vzgoji in varstvu** od leta 2003 stalno narašča. Ciljna vrednost EU, ki znaša 95 % otrok od četrtega leta starosti do šoloobvezne starosti, ki so udeleženi v predprimarnem izobraževanju, je bila dosežena leta 2016, čeprav še vedno obstajajo razlike med državami.
- EU je določila tudi ciljno vrednost za **zmanjšanje deleža petnajstletnikov, ki dosegajo slabe rezultate v branju, matematiki in naravoslovju**, na manj kot 15 % do leta 2020. Glede deleža učencev s slabimi rezultati pri vseh treh predmetih so med državami članicami velike razlike. EU kot celota zaostaja na vseh treh področjih in je, kot kažejo podatki iz leta 2015, ki so zadnji na razpolago, v primerjavi z letom 2012 nazadovala (naravoslovje: 20,6 %, + 4,0 odstotne točke; branje: 19,7 %, +1,9 odstotne točke; matematika: 22,2 %, + 0,1 odstotne točke).
- Leta 2017 je imelo 57 % prebivalstva EU v starosti 16–64 let vsaj **osnovno digitalno pismenost**.
- Stopnja zaposlenosti **oseb, ki so nedavno zaključile šolanje**, je od 76,9 % v letu 2015 narasla na 80,2 % v letu 2017, torej je blizu ciljne vrednosti EU, ki znaša 82 %.
- Odstotek **mladih, ki niso niti zaposleni niti ne sodelujejo v izobraževanju ali usposabljanju** se je leta 2017 še znižal na 10,9 %, najvišji pa je bil leta 2012, ko je znašal 13,2 %.
- **Udeležba odraslih** (v starosti 25–64 let) v izobraževanju je leta 2017 znašala 10,9 %, kar je precej pod ciljno vrednostjo 15 %.

UVRSTITEV NA SVETOVNI LESTVICI

Po podatkih svetovnega poročila o indeksu in prikazih SDG za leto 2018 (SDG Index and dashboards report 2018, Bertelsmann Stiftung in Sustainable Development Solutions Network) je 16 držav članic EU za SDG 4 doseglo rezultat nad 90 od 100. Med najboljšimi 20 na svetu je sedem držav članic EU. Ta cilj je v povprečju med tremi najvišje uvrščenimi cilji trajnostnega razvoja za države članice EU.

EVROPSKA UNIJA LETA 2030

EU PRI SEDANJIH GIBANJIH / ČE VSE OSTANE NESPREMENJENO

Stopnja izobrazbe pri mladih se bo po pričakovanjih še naprej zviševala zaradi strukturnih sprememb na trgih dela, demografskih sprememb in reform politik. Do leta 2030 bo povsem vzpostavljen evropski izobraževalni prostor in upati je, da ne bo nobenih meja ali ovir za vključujočo učno mobilnost in akademsko sodelovanje. Boljšega izobraževanja in usposabljanja bi morali biti deležni vsi mladi ne glede na njihov socialno-ekonomski položaj, kar bo prineslo več boljših znanj in spretnosti. Vključujoče izobraževanje in vseživljenjsko učenje bosta imela po pričakovanjih za posledico manj mladih, ki zgodaj opustijo šolanje, in več oseb, ki se izobražujejo, na vseh stopnjah. Tudi spremembe na trgih dela naj bi spodbudile večjo udeležbo odraslih v izobraževanju in usposabljanju. Ljudje bodo lahko dobili potrdilo za znanja in spretnosti, ki so si jih pridobili izven formalnega izobraževanja in usposabljanja. Izvajanje izobraževanja in usposabljanja bo v celoti dajalo več poudarka učenju skozi delo in bo s pridom izkoristilo tesnejše sodelovanje med podjetji in civilno družbo. Še vedno bo pomembno okrepiti prizadevanje za vključitev izobraževanja o trajnostnem razvoju v učne načrte na vseh ravneh izobraževanja.

PRILOŽNOSTI / POZITIVNE GONILNE SILE

Sodelovanje v družbi in politična udeležba, sprememba vedenja, družbena odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje, trajnostno financiranje, javno-zasebna partnerstva, raziskave in inovacije, digitalne tehnologije in spletne platforme, umetna inteligenca, spremembe na trgu dela in v potrebah po znanjih in spretnostih, poudarek na trajnostnih in odpornih družbah.

TVEGANJA / NEGATIVNE GONILNE SILE

Neenakost možnosti, revščina, malo javnih in zasebnih naložb, neskladje med ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanjem po njih, vse večje vrzeli v znanju.

POUDARKI POLITIKE

Komisija v skladu s prvim načelom evropskega stebra socialnih pravic usklajuje novi program znanj in spretnosti za Evropo in si v sodelovanju z državami članicami prizadeva do leta 2025 oblikovati evropski izobraževalni prostor. Cilj je doseči, da bi bili sistemi izobraževanja in usposabljanja bolj vključujoči ter da bi bolj temeljili na vseživljenjskem učenju in inovacijah. Ukrepi, predstavljeni leta 2018, usmerjeni v vzpostavitev evropskega izobraževalnega prostora do leta 2025, so namenjeni samodejnemu vzajemnemu priznavanju diplom in študijskih obdobij v tujini, ključnim kompetencam, skupnim vrednotam in vključujočemu izobraževanju, kakovostni predšolski vzgoji in varstvu ter boljšemu učenju in poučevanju jezikov.

Slovenija je leta 2016 začela izvajati program, ki bo izboljšal kakovost poučevanja in učenja, saj bodo imeli učitelji in mentorji v njem priložnost za dopolnitev svojega znanja, spretnosti in kompetenc na podlagi kroženja na delovnih mestih. Program bo potekal do leta 2022, zanj pa je namenjenih 1,65 milijona EUR sredstev, od tega 1,32 milijona iz Evropskega socialnega sklada.

Pobuda v deželi Benečiji v Italiji, ki jo financira Evropski socialni sklad, omogoča odraslim brez dokončane srednje šole in tudi tistim z nižjo poklicno izobrazbo, ki ni več zanimiva za trg dela, da pridobijo priznanje kreditnih točk za svoje prejšnje poklicne izkušnje in usposabljanje ter vstopijo v usposabljanje, ki je prilagojeno posebej zanje.

V Franciji je bil leta 2018 sklenjen tristranski sporazum, s katerim se v regiji Nouvelle-Aquitaine odpira vključujoči učni oddelek za mlade in invalidne odrasle. Ducat invalidnih vajencev se bo usposabljal v sektorju elektronike, elektroenergetike in elektrotehnike. Polovica jih bo gostovala pri elektroenergetskem podjetju Enedis, polovica pa v prilagojenih podjetjih.

Organizacija ToekomstATELIERdelAvenir (znana tudi kot TADA) nudi ranljivim najstnikom iz prikrajšanih sosesk v Bruslju v Belgiji dopolnilno, prostovoljno izobraževanje, ki je usmerjeno v družbo. Okrepiti skuša vlogo mladih udeležencev, preprečiti upad motivacije in njegove škodljive posledice (kot so naveličanost učenja, zgodnji osip, prestopništvo, brezposelnost, skrajna radikalizacija) in prispevati k večji vključenosti in socialni koheziji.

Doseči enakost spolov ter krepiti vlogo vseh žensk in deklet

EVROPSKA UNIJA DANES

PRIKAZ STANJA / KVALITATIVNI PREGLED

EU je med najboljšimi na svetu glede enakosti spolov in v zadnjih desetletjih je bil dosežen napredek. Razlog za to je zakonodaja o enaki obravnavi, vključevanje načela enakosti spolov in posebni ukrepi za napredek na področju pravic žensk in enakosti spolov. Na trgu dela v EU je več žensk in deležne so boljšega izobraževanja in usposabljanja. Toda še vedno so previsoko zastopane v slabo plačanih sektorjih in prenizko zastopane na vodilnih položajih. Razlike med spoloma v dohodkih in poklicnih vzorcih imajo pri ženskah pogosto za posledico nižje pokojninske pravice. Ostaja potreba in težnja po še več izboljšavah. Posebna raziskava Eurobarometer je leta 2017 pokazala, da splošna populacija EU v veliki meri podpira enakost spolov: 84 % Evropejcev (tudi 80 % moških) meni, da je enakost spolov zanje osebno pomembna. Na mednarodni ravni EU vključuje razsežnost spola v svoje zunanje politike, in sicer od trgovinskih instrumentov do evropskega soglasja o razvoju ter sosedske in širitvene politike.

KLJUČNA GIBANJA

- V **indeksu enakosti spolov** Evropskega inštituta za enakost spolov (2017) je izpostavljeno, da je v preteklem desetletju potekal na splošno pozitiven, četudi počasen razvoj v smeri enakosti spolov. Najbolj občutno je bilo izboljšanje na področju moči (npr. odločanje v zasebnem in javnem sektorju), medtem ko so se razlike med spoloma povečale glede na čas (npr. gospodinjstva opravila, prosti čas, neplačana oskrba). Uspešnost držav članic je zelo različna. Večina jih je od leta 2005 izboljšala svoj skupni rezultat. Pri nekaterih skupni rezultat ostaja nespremenjen ali se celo rahlo poslabšuje.
- Vrzal **stopnje zaposlenosti** med ženskami in moškimi je bila na ravni EU leta 2017 pod 12 odstotnimi točkami, kar je bistveno manj kot leta 2008, ko je znašala 15,1 odstotne točke. Ta izboljšava je v veliki meri posledica zvišanja stopnje zaposlenosti žensk. Eden glavnih dejavnikov, ki ovirajo udeležbo žensk na trgu dela, je pomanjkanje razpoložljivih, dostopnih in kakovostnih storitev formalnega varstva in oskrbe, zlasti za majhne otroke. Leta 2016 je bilo v EU samo 32,9 % otrok v starosti od 0 do 3 let deležnih oskrbe v okviru storitev formalnega izobraževanja in varstva, kar je več kot leta 2008, ko je bilo takih otrok 28 %.
- Razlika v plačah med spoloma se je v zadnjih nekaj letih rahlo zmanjšala. Leta 2016 je bila bruto plača na uro pri ženskah v povprečju za 16,2 % nižja kot pri moških. Po upokojitvi se ta razlika eksponentno poveča, saj **razlika v pokojninah med spoloma** znaša 36,6 %.
- Kar zadeva enakost spolov v politiki v EU, se je delež poslanskih mest, ki jih v nacionalnih parlamentih zasedajo ženske, povečal z 20,9 % v letu 2004 na 29,7 % v letu 2018.
- V letu 2017 so ženske zasedale četrtno mest v **upravnih odborih največjih registriranih podjetij**. V obdobju 2003–2017 je delež vsako leto stalno naraščal, skupno za 16,8 odstotnih točk.
- Neenakost porazdelitve **časa za nego, domače delo in družbene dejavnosti** je v EU danes večja, kot je bila pred desetimi leti. Do tega zmanjšanja enakosti je prišlo v dvanajstih državah članicah, v osmih državah članicah pa je bilo zabeleženo izboljšanje.
- Vsaka tretja ženska v Evropi je po dopolnjenem 15. letu starosti doživela **fizično in/ali spolno nasilje**.

UVRSTITEV NA SVETOVNI LESTVICI

Po podatkih svetovnega poročila o indeksu in prikazih SDG za leto 2018 (SDG Index and dashboards report 2018, Bertelsmann Stiftung in Sustainable Development Solutions Network) je 11 držav članic EU za SDG 5 doseglo rezultat nad 80 od 100. Med najboljšimi 20 na svetu je 11 držav članic EU.

EVROPSKA UNIJA LETA 2030

EU PRI SEDANJIH GIBANJIH / ČE VSE OSTANE NESPREMENJENO

Za nadaljnji napredek na področju enakosti spolov in krepitev vloge žensk in deklet je potrebna zavzetost, več finančnih sredstev in nenehno prizadevanje akterjev na vseh ravneh, od posameznih gospodinjstev do institucij EU. Za hitrejši napredek so sicer pomembne regulativne spodbude, vendar je enakost spolov močno odvisna od kulturnih in etičnih vrednot ter razvoja družbenih sprememb. Pričakovati je, da bo EU do leta 2030 še napredovala pri krepitevi gospodarske vloge žensk, doseganju uravnotežene zastopanosti spolov in boju proti nasilju nad ženskami in dekleti. V kolikšni meri se bo ta napredek udeležil, je odvisno od razvoja kulturno-političnih razmer ter prihodnjih regulativnih ukrepov.

PRILožNOSTI / POZITIVNE GONILNE SILE

Sodelovanje v družbi in politična udeležba, premiki v družbenih normah, sprememba vedenja, družbena odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje, formalno otroško varstvo, uravnotežena ureditev dopusta iz družinskih razlogov, prožna ureditev dela, uravnotežen izobraževalni sistem, dostop do novih tehnologij, spodbujanje tehničnih znanj in spretnosti pri ženskah, odprta in pravična trgovina.

TVEGANJA / NEGATIVNE GONILNE SILE

Neenakost možnosti, negativni odziv na napredek, neskladje med ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanjem po njih, varnostne grožnje, vrnitev h gospodarskemu protekcionizmu povsod po svetu.

POUDARKI POLITIKE

EU je leta 2015 sprejela svoj drugi akcijski načrt za enakost spolov in krepitev vloge žensk v zunanjih odnosih (2016–2020). Komisija je septembra 2017 začela izvajati Spotlight, skupno pobudo EU in ZN za odpravo nasilja nad ženskami in dekleti.

Komisija je leta 2015 sprejela strateško pobudo za enakost spolov v obdobju 2016–2019. Ta strateška pobuda je okvir za stalno delo Komisije za spodbujanje enakosti spolov in krepitev vloge žensk s poudarkom na petih prednostnih področjih: 1. krepitev udeležnosti žensk na trgu dela in enakost z vidika ekonomske neodvisnosti; 2. zmanjšanje razlike med spoloma v plačah, zaslužkih in pokojninah; 3. spodbujanje enakosti žensk in moških pri odločanju; 4. boj proti nasilju na podlagi spola; 5. spodbujanje enakosti spolov in pravic žensk povsod po svetu. Poleg tega je v strateški pobudi predvideno vključevanje razsežnosti enakosti spolov v vse politike in programe financiranja EU.

Danska je na področju enakosti spolov na splošno visoko uvrščena. Ženske na Danskem ponavadi delajo izven doma in se odločajo za poklicno pot ob hkratni skrbi za družino, pri čemer jim je v pomoč dolgotrajen starševski dopust v tej državi in dnevno otroško varstvo, ki se subvencionira iz davkov. Enakost spolov na Danskem koristi tudi moškim. Z družino lahko preživijo več časa kot v marsikateri drugi državi. Starševski dopust po rojstvu otroka si lahko starša razdelita, zaradi omejenega števila delovnih dni pa po otroke v vrtec pogosto hodi oče.

Francija je na volitvah v departmajih uvedla binomski sistem, v katerem se glasuje za ekipo kandidatkinj ali kandidatov. S tem je na ravni departmajev zagotovljena enaka zastopanost spolov, ustvarjajo se položaji za skupno odločanje v teritorialni politiki, soodgovornost in boljše možnosti za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja pri politikah.

Pobudo GründerRegio M e.V. je sofinanciral Evropski socialni sklad za izvajanje usposabljanja, svetovanja in mreženja za podjetnice v Münchnu. Namenjena je ženskam, ki po skrbi za družino znova vstopajo na trg dela, ter ženskam, starejšim od 50 let. Projekt, ki se imenuje GUIDE, je podprl okrog 5 000 podjetnic, od katerih jih je 56 % ustanovilo lastna podjetja.

Dve bolgarski organizaciji izvajata projekt „Career ROCKET“. V njem se učitelji, ravnatelji in poklicni svetovalci v šolah usposabljujejo za uvedbo enakosti spolov pri vseh predmetih srednješolskega izobraževanja, saj jim projekt nudi informacije o prispevku žensk v naravoslovju, tehnologiji, politiki, zgodovini, geografiji, matematiki, književnosti, upodabljenih umetnostih in glasbi.

Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarij ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri

EVROPSKA UNIJA DANES

PRIKAZ STANJA / KVALITATIVNI PREGLED

Dostop do vode je osnovna človekova potreba. Voda je tudi pomemben gospodarski vir in je podlaga za uravnavanje biotske raznovrstnosti, podnebja in ekosistemov. Brez varovanja vodnih ekosistemov pred onesnaževanjem in hidromorfološki spremembami ter trajnostne rabe vode ne bo mogoče izpolniti potreb sedanjih in prihodnjih rodov ter ohraniti politične stabilnosti na nacionalni in regionalni ravni. Namen celovite vodne politike v EU je zagotoviti, da bo na razpolago zadostna količina kakovostne vode za potrebe ljudi in okolja, in sicer z uravnavanjem glavnih pritiskov (kmetijstvo, industrija, komunalna odpadna voda), rabo vode (kopalna voda, podzemna voda, pitna voda) in celostnim upravljanjem voda. Velika večina evropskih državljanov ima dostop do osnovnih sanitarij in je priključena vsaj na sekundarno čiščenje odpadnih voda. Poleg tega Evropejcem koristi visoka kakovost pitne vode. Toda na kakovost vode in dolgoročno zanesljivost oskrbe z njo vpliva pritisk zaradi urbanizacije, razpršenega onesnaževanja iz kmetijstva, industrije in podnebnih sprememb. Na svetovni ravni EU z evropskim soglasjem o razvoju ter evropsko sosedsko in širitveno politiko spodbuja dostopnost vode in trajnostno upravljanje z njo ter sanitarije za vse.

KLJUČNA GIBANJA

- Delež ljudi v gospodinjstvih z **neprimernimi sanitarijami** je s 3,2 % v letu 2007 padel na samo 2,0 % evropskega prebivalstva v letu 2017. Število ljudi, priključenih na **sekundarno čiščenje odpadnih voda**, se je v obdobju 2010–2015 povečalo. Še vedno pa so razlike med državami članicami, nekatere od njih imajo precejšnje težave. Vse pomembnejša je nova vrsta onesnaževanja, namreč izlivi v mestih ali kombinirani kanalizacijski sistemi, ki ob močnem deževju sprostijo velike količine onesnaževal.
- V letu 2017 je 86,3 % vseh **morskih kopališč** in 82,1 % **celinskih kopališč** izkazalo odlično kakovost kopalne vode.
- **Kakovost vode v evropskih rekah** se je v obdobju 2000–2014 znatno izboljšala. Povprečne koncentracije fosfatov v evropskih rekah so v upadanju.
- Napredek je bil sicer dosežen na veliko področjih, toda leta 2015 je le okrog 40 % **površinskih voda** doseglo dobro ekološko stanje. Stanje **podzemne vode** je boljše, saj je je 74 % v dobrem kemijskem stanju in 89 % v dobrem količinskem stanju. Čeprav se je onesnaževanje z nitrati v kmetijstvu v zadnjih dveh desetletjih zmanjšalo, težave še vedno ostajajo. Nitrati so najpogostejša onesnaževala, ki povzročajo slabo kemijsko stanje podzemne vode v EU. To je še posebej zaskrbljujoče, ker je podzemna voda poleg tekoče površinske vode v Evropi pomemben vir pitne vode.
- **Motenj pri oskrbi z vodo** je v večini držav EU malo, toda veliko jih je v nekaj predvsem južnoevropskih državah, ta pojav pa narašča tudi v Zahodni in Severni Evropi.
- Da bi bilo pomanjkanje vode manj, bi morali vsi zadevni sektorji učinkovito uporabljati sladko vodo. **Odvzem vode** se je v Evropi v zadnjem desetletju zmanjšal, **učinkovitost rabe vode** pa povečala. Povprečna **poraba pitne vode** se je v zadnjih 20 letih z okrog 200 l na osebo na dan zmanjšala na okrog 120 l.

UVRSTITEV NA SVETOVNI LESTVICI

Po podatkih svetovnega poročila o indeksu in prikazih SDG za leto 2018 (SDG Index and dashboards report 2018, Bertelsmann Stiftung in Sustainable Development Solutions Network) je 25 držav članic EU za SDG 6 doseglo rezultat nad 80 od 100. Med najboljšimi 20 na svetu so tri države članice EU.

EVROPSKA UNIJA LETA 2030

EU PRI SEDANJIH GIBANJIH / ČE VSE OSTANE NESPREMENJENO

Na splošno bo EU po pričakovanjih še naprej napredovala pri trajnostnem upravljanju vode in sanitarij. Skoraj vsi državljani bodo imeli dober dostop do storitev za rabo vode, kot je pitna voda in čiščenje odpadnih voda, ter sanitarij. A potrebna so še nadaljnja prizadevanja, da bi omogočili popoln dostop za vse državljane EU, zagotovili, da bo čiščenje odpadne vode ustrezalo zahtevanim standardom na celotnem ozemlju, in dosegli dobro stanje za vsa vodna telesa v Evropi. V prihodnjih letih bi morali posvetiti posebno pozornost novim onesnaževalom, ki vzbujajo zaskrbljenost, kot so mikroplastika in zdravila. Še bolj je treba zmanjšati razpršeno onesnaževanje iz kmetijstva. Še je treba izboljšati učinkovitost rabe vode. Nenazadnje je potreba po bolj trajnostnem upravljanju voda vse večja tudi spričo podnebnih sprememb, zaradi katerih bodo poplave in suše v EU hujše. Zaradi podnebnih sprememb se bodo povečale motnje v oskrbi z vodo, ki se že opažajo pri vodnih telesih predvsem v Južni Evropi, vse bolj pa tudi na drugih delih celine. V pomoč pri soočanju s temi izzivi bo izvajanje sedanje zakonodaje na področju voda in oblikovanje nove, kot so nedavni predlogi za pitno vodo in ponovno uporabo. S pomočjo tekočega ocenjevanja in preverjanja ustreznosti velikega dela zakonodaje EU na področju voda bo mogoče ugotoviti, ali je treba prilagoditi zakonodajni okvir, da bi v celoti dosegli zadevne cilje trajnostnega razvoja.

PRILOŽNOSTI / POZITIVNE GONILNE SILE

Sprememba vedenja, sodelovanje v družbi in politična udeležba, družbeni pritisk za trajnostni sistem hrane in proizvodne verig, družbena odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje, trajnostno financiranje, javno-zasebna partnerstva, digitalizacija, boljši podatki z uporabo orodij za opazovanje Zemlje, kot je svetovna komponenta storitve EU Copernicus za spremljanje kopnega, več ponovne uporabe vode, umetna inteligenca in nove tehnologije, raziskave in inovacije, internet stvari, krožno gospodarstvo, multilateralizem.

TVEGANJA / NEGATIVNE GONILNE SILE

Revščina in neenakost možnosti, podnebne spremembe, razpršeno onesnaževanje iz kmetijstva, urbanizacija, organska onesnaževala, ostanki farmacevtskih proizvodov, plastični odpadki, industrijska proizvodnja, gospodinjski odpadki, geopolitična nestabilnost in varnostne grožnje, cenovna dostopnost in cena vode.

POUDARKI POLITIKE

Evropske raziskave in inovacije na področju voda spodbujajo rešitve za izzive v zvezi z vodo. Partnerstvo na področju raziskav in inovacij v Sredozemlju (PRIMA), pobuda s 494 milijoni EUR sredstev, se posveča predvsem pomanjkanju vode, kmetijstvu in prehranski varnosti na sredozemskem območju.

Na Cipru je reciklirana voda rastoč in stalen vir, ki se med drugim uporablja za namakanje in zaščito pred sušo. Ob pomoči evropskih skladov že potekata dva projekta: shema ponovne uporabe vode v mestu Antupolis in shema ponovne uporabe vode v mestu Larnaka.

Na Poljskem se v Spodnješlezjski regiji gradi protipoplavni rezervoar v kraju Racibórz Dolny. Namen celovitega programa za zaščito pred poplavami je zaščita pred poplavljanjem reke Odre, in sicer s ponovno vzpostavitvijo naravnega zadrževalnika poplav v dolini Odre in naravne poplavne ravnice te reke.

Čistilne naprave za odpadne vode po vsej Evropi začenjajo uporabljati energijo in druge vire iz odpadkov, da bi zmanjšale svojo porabo energije in postale celo proizvajalci energije. Dober primer je naprava za obdelavo odpadne vode v predelu Marselisborg mesta Aarhus na Danskem, ki z naložbami v učinkovitejšo tehnologijo proizvaja nad 150 % energije, ki jo potrebuje za obratovanje.

Malta spodbuja sodelovanje lokalnih skupnosti za boljše upravljanje vode in sanitarij. Načrtovalni cikel povodij zagotavlja visoko udeležbo skupnosti in zainteresiranih strani, saj bo za odločitve o nekaterih ukrepih treba doseči ravnovesje interesov različnih skupin.

Vsem zagotoviti dostop do cenovno sprejemljivih, zanesljivih, trajnostnih in sodobnih virov energije

EVROPSKA UNIJA DANES

PRIKAZ STANJA / KVALITATIVNI PREGLED

S ciljnim vrednostmi na področju energije in podnebja za leto 2020 je EU na dobri poti, da vsem Evropejcem zagotovi zanesljivo, cenovno dostopno in čisto energijo. Precejšen napredek je bil že dosežen v smislu večje uporabe energije iz obnovljivih virov in večje energijske učinkovitosti, EU pa napreduje tudi pri prehodu na čisto energijo. Prehod EU z gospodarstva na podlagi fosilnih goriv na nizkoogljično gospodarstvo z energetskim sistemom, ki bo digitalen in v središču katerega bo odjemalec, se na terenu že udejanja. Ločevanje emisij toplogrednih plinov in bruto domačega proizvoda se nadaljuje, omogočajo pa ga predvsem inovacije. Ločeni sta bili tudi gospodarska rast in poraba energije. Svetovne spremembe proizvodnje energije in povpraševanja po njej močno vplivajo na geopolitiko in konkurenčnost industrije. To prinaša velike izzive za Evropo, vendar hkrati ustvarja edinstvene priložnosti. V okviru tega si EU prizadeva, da bi okrepila svojo vodilno vlogo pri prehodu na čisto energijo in hkrati zagotovila energetska varnost vsem svojim državljanom. Z energetske unije namerava zagotoviti zanesljivo, cenovno dostopno in čisto energijo za državljanke in podjetja EU. Na zunanem področju je v evropskem soglasju o razvoju poudarek na izboljšanju dostopa do cenovno dostopnih, sodobnih, zanesljivih in trajnostnih energetskih storitev, okrepitev uvajanja energije iz obnovljivih virov in ukrepov energijske učinkovitosti ter prispevku k boju proti podnebnim spremembam. EU je vodilna pri spodbujanju naložb zasebnega sektorja v sektor trajnostne energije s svojimi instrumenti kombiniranja, načrtom EU za zunanje naložbe in pobudo za financiranje elektrifikacije. K temu prispevata tudi sosedstva in širitvena politika.

KLJUČNA GIBANJA

- Gibanja v Evropi kažejo na t. i. **razdruževanje gospodarske rasti in** porabe energije ter z njo povezanih **emisij toplogrednih plinov**. Emisije toplogrednih plinov so se v obdobju 1990–2017 zmanjšale za 22 %, medtem ko je BDP zrasel za 58 %. Tako energetska produktivnost kot intenzivnost toplogrednih plinov pri porabi energije sta se od leta 2000 v EU nenehno izboljševali.
- EU namerava doseči svojo ciljno vrednost **energijske učinkovitosti** za leto 2020, ki znaša 20 %. Poraba primarne energije se je v obdobju 2005–2016 zmanjšala za 9,9 %, poraba končne energije pa za 7,1 %.
- EU je na dobri poti, da bo do leta 2020 dosegla ciljno vrednost 20 % porabe končne **energije iz obnovljivih virov**. Uporaba energije iz obnovljivih virov je v EU v preteklem desetletju nenehno naraščala, in sicer v obdobju 2005–2016 z 9,0 % na 17 % bruto porabe končne energije. To povečanje so omogočili predvsem predvidljiv regulativni okvir EU, učinkovitejše tehnologije, zniževanje stroškov tehnologij za energijo iz obnovljivih virov in bolj tržno usmerjena podpora.
- EU svojih potreb po energiji še vedno ne more zadovoljiti brez **uvoza goriva iz neevropskih držav**. Odvisnost EU od uvoza, ki je trenutno 53,6 %, je v obdobju 2006–2016 ostala skoraj nespremenjena, medtem ko se je proizvodnja energije v istem obdobju zmanjšala za 14 %. V istem obdobju je bilo opaženo stalno zmanjševanje porabe primarne energije za okrog 10 %.
- EU je dosegla napredek pri omogočanju boljšega **dostopa do cenovno dostopne energije**. Nezmožnost zadostnega ogrevanja svojega doma je postajala v preteklih letih vse manj pogost pojav. Leta 2017 je 8,1 % prebivalcev EU navedlo, da nimajo dostopa do cenovno dostopne energije, kar je 2,8 odstotne točke manj kot leta 2007.

UVRSTITEV NA SVETOVNI LESTVICI

Po podatkih svetovnega poročila o indeksu in prikazih SDG za leto 2018 (SDG Index and dashboards report 2018, Bertelsmann Stiftung in Sustainable Development Solutions Network) je 26 držav članic EU za SDG 7 doseglo rezultat nad 80 od 100. Med najboljšimi 20 na svetu je sedem držav članic EU.

EVROPSKA UNIJA LETA 2030

EU PRI SEDANJIH GIBANJIH / ČE VSE OSTANE NESPREMENJENO

EU bo še naprej napredovala v smeri cenovno dostopne, zanesljive, trajnostne in sodobne energije za vse ter pri tem izhajala iz regulativnega okvira z visokimi cilji, ki je bil dogovorjen na ravni EU. Glavni cilji EU do leta 2030 pomenijo najmanj 40-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, najmanj 32 % energije EU iz obnovljivih virov in povečanje energijske učinkovitosti za najmanj 32,5 %. S tem se vzpostavlja potrebna podlaga za temeljito družbeno preobrazbo, ki bo vodila v prihodnost s čisto in trajnostno energijo. Instrument za povezovanje Evrope bo še naprej podpiral razvoj energetske infrastrukture. V novem okvirnem programu Obzorje Evropa je bil predlagan program intenzivnih raziskav in inovacij s 15 milijardami EUR proračunskih sredstev za energijo, mobilnost in podnebje. Predlagana ciljna vrednost vključevanja podnebnih ukrepov v višini 25 % bi v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 skupno pomenila, da bi se vsak četrti euro porabil za podnebna vprašanja, kar je pomembno tudi za energetske sektor. Če želimo doseči energetske unije, je potrebno nenehno sodelovanje, vključno z dejavnim dialogom s civilno družbo in zainteresiranimi stranmi, saj brez njihovega prispevka in zavezanosti energetske prehod ne more uspeti.

PRILOŽNOSTI / POZITIVNE GONILNE SILE

Sprememba vedenja, informirani in zaščiteni odjemalci z okrepljeno vlogo, sodelovanje v družbi in politična udeležba, vnaprejšnje politike za pravičen prehod, družbena odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje, nove poslovne priložnosti, množično financiranje in druge oblike inovativnega financiranja, trajnostno financiranje, javno-zasebna partnerstva, obdavčitev virov, internet stvari, izobraževanje, digitalizacija, umetna inteligenca in nove tehnologije, raziskave in inovacije, krožno, nizkoogljično gospodarstvo, brezemisijaska mobilnost, odporne družbe, multilateralizem.

TVEGANJA / NEGATIVNE GONILNE SILE

Rastoča poraba električne energije zaradi digitalizacije, nestanovitne cene energije, nadaljnja odvisnost od fosilnih goriv in njihovo subvencioniranje, nespremenjeno vedenje, upočasnitev izvajanja politik, nizke javne in zasebne naložbe, digitalni razkorak, podnebne spremembe, geopolitična nestabilnost in varnostne grožnje, sorazmerno višji stroški prehoda za ljudi s srednjimi in nizkimi dohodki.

POUDARKI POLITIKE

EU je maja 2017 predlagala strategijo energije za Afriko, da bi dala nov zagon strateškemu partnerstvu Afrika-EU. Zavezala se je, da bo spodbudila javne in zasebne naložbe v trajnostno energijo v Afriki, zlasti v okviru načrta za zunanje naložbe ter za poglobitev strateških zavezništev in sodelovanja.

Vzpostavitev evropske energetske unije je osrednja prednostna naloga Komisije. Sprejete so bile pobude za doseg energetske unije. Zlasti sveženj „Čista energija za vse Evropejce“ iz leta 2016 bo prinesel konkurenčnejši, sodobnejši in čistejši energetski sistem, ki bo temeljil na treh ciljih: postaviti energijsko učinkovitost na prvo mesto, prevzeti vodilno vlogo na področju energije iz obnovljivih virov v svetovnem merilu in zagotoviti pošteno obravnavo odjemalcev.

Leta 2013 je na Nizozemskem nad 40 organizacij (lokalni organi in nacionalne vlade, podjetja, sindikati in okoljevarstvene organizacije) podpisalo energetski sporazum za trajnostno rast s ciljem povečanja deleža energije iz obnovljivih virov s 5,8 % v letu 2015 na 16 % v letu 2023. V njem so določene ciljne vrednosti za prehod na brezemisijška vozila: do leta 2035 morajo biti vsi novi avtomobili, ki bodo v prodaji, brezemisijški, leta 2050 pa morajo biti brezemisijški vsi avtomobili v prometu.

Budimpešta je članica Konvencije županov, pobude, ki jo financira EU in v kateri so zbrane regije in mesta, ki so se zavezala, da bodo uvajala podnebne in energetske cilje EU. Od leta 2011 so termalno kopališče Széchenyi, ki je eno od najznamenitejših tamkajšnjih termalnih kopališč, bližnji živalski vrt in lokalno podjetje za daljinsko ogrevanje ustanovili partnerstvo, ki ustvarja prihranke pri emisijah ogljikovega dioksida in znižuje stroške energije. Toplota termalne vode kopališča Széchenyi se reciklira v budimpeštanskem živalskem vrtu in tako oskrbuje s toplim zrakom okrog 350 živalskih vrst in okrog 500 rastlin v približno 26 zgradbah.

Energetsko podjetje Fortum Jelgava, ki je bilo ustanovljeno leta 2008 v mestu Jelgava v Latviji, je prestrukturiralo mestno toplovodno omrežje tako, da je plinsko kotlarno zamenjalo z novo postajo za sproizvodnjo na biomaso, v kateri se uporabljajo lesni sekanci. Mestni sistem daljinskega ogrevanja je fosilna goriva skoraj popolnoma zamenjal z lesom, obnovljivim virom, ki se pridobiva lokalno.

Skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov so subjekti, v katerih so državljani in/ali lokalni organi lastniki proizvodnje ali uporabe energije iz obnovljivih virov oziroma pri njej sodelujejo. Takih pobud je bilo v EU več kot 2 500, zato so bile ključnega pomena za začetek energetskega prehoda v Evropi. Zaradi lokalne podpore in lastništva takih pobud so projekti na področju energije iz obnovljivih virov, zlasti vetrne, v družbi bolj sprejeti. Take skupnosti tudi znižujejo stroške, saj dajejo na razpolago najprimernejše kraje.

Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse

EVROPSKA UNIJA DANES

PRIKAZ STANJA / KVALITATIVNI PREGLED

Okrevanje Evrope po gospodarski krizi je pripomoglo k stalni rasti zaposlovanja. Naložbe so skoraj dosegle predkrizno raven in javne finance okrevajo, čeprav je okrevanje izpostavljeno negativnemu tveganju. Vendar pa rast ne koristi vsem državljanom in državam članicam v enaki meri, saj je v nekaterih državah zlasti zelo visoka brezposelnost. Kot kažejo gibanja naložb in produktivnosti, bi lahko naredili več za okrepitev okrevanja in prehod na bolj vzdržno gospodarsko rast v skladu z dolgoročnimi svetovnimi izzivi demografskih sprememb in digitalizacije. EU poleg nadaljnjih prizadevanj, da dolgoročno doseže vzdržne javne finance, še naprej spodbuja naložbe, zlasti v izobraževanje, znanja in spretnosti, raziskave in razvoj ter strukturne reforme za uspešnejše poslovno okolje, trg proizvodov in dela. Naložbeni načrt za Evropo je ključnega pomena za pritegnitev zasebnih naložb v strateške sektorje evropskega gospodarstva. Strukturne reforme za izboljšanje trgov delovne sile in socialne politike bi morale pomagati delavcem pri pridobivanju potrebnih znanj in spretnosti za prehod v ekološko gospodarstvo, spodbujati boljši dostop do trga dela in enake možnosti na njem, poštene delovne pogoje ter vzdržne in ustrezne sisteme socialne zaščite. Prispevati bi morale tudi k rasti produktivnosti dela in s tem k višjim plačam. S sodelovanjem socialnih partnerjev pri snovanju in izvajanju reform bi bilo mogoče doseči več prevzemanja odgovornosti, večji vpliv in boljše doseganje rezultatov. Na mednarodni ravni se EU zavzema za vključujočo in trajnostno rast, ustvarjanje dostojnih delovnih mest ter krepitev pravic delavcev in človekovih pravic. Med primeri zunanjih ukrepov v zvezi s tem so evropsko soglasje o razvoju, načrt EU za zunanje naložbe, akcijski načrt EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2015–2019 ter ukrepi EU preko sosedске in širitvene politike. Trgovinska politika EU spodbuja spoštovanje temeljnih mednarodnih delovnih standardov in človekovih pravic. Spodbujanje odgovornih poslovnih praks na podlagi mednarodnih smernic je upoštevano v več politikah EU, tudi v trgovinski.

KLJUČNA GIBANJA

- **Življenjski standard Evropejcev** je v poprečju višji kot pred dvema desetletjema. V obdobju 2002–2017 je realni **BDP** na prebivalca naraščal v povprečju za 1,1 % letno. V zadnjem času gospodarstvo EU raste z najhitrejšim tempom od začetka krize leta 2008, saj se je skupna realna rast BDP leta 2017 povečala na 2,2 %.
- Skupni **naložbeni** delež BDP v EU je po strmem upadu med gospodarsko in finančno krizo leta 2017 znašal 20,8 %. Od leta 2013 je naraščal za 1,0 % letno. Naložbeni načrt za Evropo bo do leta 2020 po pričakovanjih ustvaril 1,4 milijona delovnih mest in povečal BDP v EU za 1,3 %.
- **Produktivnost dela** se je nekoliko povečala, vendar njena rast ne dosega gibanj iz obdobja pred recesijo.
- **Udeležba na trgu dela** še naprej stalno raste, leta 2017 je bila dosežena stopnja delovne aktivnosti 73,4 %. Rast je bila dosežena v glavnem zaradi starejših delavcev in žensk. Skupna zaposlenost je dosegla rekordno število 239 milijonov delavcev, število delovnih mest s polnim delovnim časom narašča, saj se je povečalo za 2,3 milijona, medtem ko je število delavcev s krajšim delovnim časom ostalo stabilno. Do leta 2015 se je zaposlovanje samo v ekološki industriji v primerjavi z letom 2000 povečalo za 47,3 %. **Dolgotrajna brezposelnost** še naprej upada, a še vedno znaša skoraj polovico skupne brezposelnosti. **Brezposelnost mladih** je bila najvišja leta 2013 s 23,8 %, leta 2017 pa se je zmanjšala na 16,8 %. Leta 2017 je 7,7 % zaposlenih v Evropi neprostoVOLjno delalo po **pogodbi za določen čas**, kar pomeni 57,7 % vseh zaposlenih za določen

čas, ta delež pa je v zadnjem desetletju rahlo narasel. Delež neprostovoljnega **dela s krajšim delovnim časom** v EU, ki zadeva predvsem ženske, kot odstotek skupnih zaposlitev s krajšim delovnim časom je od 25,6 % v letu 2008 naraščal in leta 2014 dosegel najvišjo vrednost 29,6 %, potem pa je upadal, tako da je leta 2017 znašal 26,4 %.

- Kar zadeva **revne zaposlene**, je revščina v letu 2017 ogrožala tudi 9,6 % zaposlenih. Ta odstotek se je v zadnjih štirih letih sicer ustalil, vendar je višji kot leta 2008 (8,5 %).

UVRSTITEV NA SVETOVNI LESTVICI

Po podatkih svetovnega poročila o indeksu in prikazih SDG za leto 2018 (SDG Index and dashboards report 2018, Bertelsmann Stiftung in Sustainable Development Solutions Network) je 17 držav članic EU za SDG 8 doseglo rezultat 80 ali več od 100. Med najboljšimi 20 na svetu je devet držav članic EU.

EVROPSKA UNIJA LETA 2030

EU PRI SEDANJIH GIBANJIH / ČE VSE OSTANE NESPREMENJENO

EU bo morala zagotoviti visoko zaposlenost z ustvarjanjem kakovostnih delovnih mest, ki bodo koristila pri trajnostnem prehodu, predvsem za ženske, mlade, starejše, invalide, migrante in skupnosti, odrinjene na rob. To bi pripomoglo k zagotovitvi ustreznega in vzdržnega evropskega modela socialnega varstva glede na staranje prebivalstva in počasno rast produktivnosti. Naložbe v evropsko gospodarstvo bodo sicer še naprej naraščale, vendar jih je treba trajno podpirati, da ne bi nastajala ozka grla. Upad prebivalstva in pojevanje gospodarske moči EU bosta vplivala na njen položaj v svetovni gospodarski ureditvi. Za prihodnjo rast in spremembe na trgu dela bodo pomembni digitalizacija in demografski dejavniki. Zato se je treba bolj osredotočiti na primerjalne prednosti EU, povezane s kakovostnim izobraževanjem in nadaljnji naložbami v raziskave in inovacije, ki morajo spodbujati socialno vključenost in okoljsko trajnostnost. Nadaljeval se bo prehod v krožno gospodarstvo, pa tudi ukrepi za izkoreninjenje prisilnega dela in trgovine z ljudmi.

PRILOŽNOSTI / POZITIVNE GONILNE SILE

Strokovno izpopolnjevanje in preusposabljanje, digitalizacija, raziskave in inovacije, sodelovanje v družbi in politična udeležba, družbeni pritisk za trajnostne proizvodne verige, umetna inteligenca, nove tehnologije, družbena odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje, trajnostno financiranje, javno-zasebna partnerstva, sodelovalno, krožno in nizkoogljično gospodarstvo, socialno gospodarstvo in razvoj ekosistemov socialnega gospodarstva, poudarek na trajnostnih družbah, multilateralizem, odprta in pravična trgovina, raziskave in inovacije.

TVEGANJA / NEGATIVNE GONILNE SILE

Nizka rast produktivnosti, neskladje med ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanjem po njih, počasno širjenje novih digitalnih tehnologij in vplivov tehnoloških preobrazb na delavce in posebne sektorje, socialne neenakosti, regionalne in teritorialne neenakosti, vpliv demografskih sprememb in vloga migracij ter razselitev, propadanje okolja in podnebne spremembe, geopolitična nestabilnost in varnostne grožnje, vrnitev h gospodarskemu protekcionizmu povsod po svetu, težavno merjenje produktivnosti v vse bolj neopredmetenih gospodarstvih, razdrobljen trg dela in prekarost dela, digitalna vrzel, varstvo podatkov, usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja.

POUDARKI POLITIKE

Naložbeni načrt za Evropo, t. i. Junckerjev načrt, je bil zelo uspešen pri ustvarjanju boljšega okolja za naložbe. Evropski sklad za strateške naložbe (EFSD) je julija 2018 dosegel svoj začetni ciljni znesek naložb v višini 315 milijard EUR, do decembra 2018 pa je pritegnil za 371 milijard EUR dodatnih naložb po vsej EU od leta 2015 dalje. Podprl je že več kot 750 000 delovnih mest. To število naj bi se do leta 2020 povečalo na 1,4 milijona delovnih mest. Izboljšan dostop do financiranja je izkoristilo več kot 850 000 malih in srednjih podjetij (MSP). Najmanj 40 % financiranja iz Evropskega sklada za strateške naložbe v okviru dela za infrastrukturo in inovacije podpira sestavne dele projektov, ki prispevajo k podnebnim ukrepom v skladu s Pariškim sporazumom o podnebnih spremembah.

Češka republika je leta 2017 uvedla več prožnosti pri razporejanju delovnega časa in dopusta ter pravice do njiju. Okrepila je proces kolektivnih pogajanj, spremenila pogodbeno pravo, uvedla spremembe v ureditev kolektivnega odpuščanja, spremenila predpise v zvezi z „delom na daljavo“ in okrepila orodja za usklajevanje, kot je „delo od doma“.

Mesto Gent v Belgiji redno črpa sredstva Evropskega socialnega sklada in z njimi podpira integracijo beguncev in Romov na trg dela. Na primer projekt „Ekipa za delo IEM“ (2015–2017) je Romom nudil posebej prilagojena navodila. Njegov glavni cilj je bil pomagati vsaj 190 notranjeevropskim migrantom, predvsem Romom, da bi vstopili na trg dela. Projekt se nadaljuje v obdobju 2018–2019 s podporo Evropskega socialnega sklada.

Evropska investicijska banka je dala posojilo v višini 7,5 milijona EUR (s poroštvom Evropskega sklada za strateške naložbe) družbi Greenfiber International SA, da bi financirala projekt recikliranja in krožnega gospodarstva v Romuniji. S pomočjo tega projekta bo nastalo 280 mest s polnim delovnim časom, količina zbranih in predelanih odpadkov pa se bo povečala za 50 000 ton na leto.

Leta 2014 je bila na Portugalskem ustanovljena koalicija nacionalnih krovnih organizacij civilne družbe, da bi pripravila skupno stališče o agendi Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030. Organizirala je nacionalna posvetovanja, spletne ankete in lokalne delavnice z razpravami o pričakovanjih za agendo Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030, tudi tistih v zvezi s ciljem trajnostnega razvoja 8.

Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije

EVROPSKA UNIJA DANES

PRIKAZ STANJA / KVALITATIVNI PREGLED

Za dobro povezano in celovito EU, v kateri lahko državljani v celoti izkoriščajo prosto gibanje in enotni trg, ter za ustrezne družbene infrastrukture je bistvenega pomena visokozmogljiva infrastruktura v prometnem, energetskem in digitalnem sektorju. Zato med drugim vseevropska omrežja v prometnem, energetskem in digitalnem sektorju na celosten način rešujejo potrebo po odpornih, trajnostnih in inovativnih infrastrukturah. Strateškega pomena so tudi naložbe v vesoljsko infrastrukturo. Evropska industrija je močna in je ohranila vodilni položaj na svetovnih trgih v številnih sektorjih. EU omogoča lažji prehod v pametno, inovativno in trajnostno industrijo, ki ustvarja koristi za vse državljane. BDP v EU raste, skupne emisije toplogrednih plinov pa padajo, kar pomeni, da so emisije in rast razdružene. Evropske politike so zasnovane tako, da dajejo industriji možnost odgovornega in trajnostnega poslovanja, ustvarjajo nova delovna mesta, krepijo konkurenčnost Evrope, ustvarjajo ugodne razmere za naložbe in inovacije na področju čistih in digitalnih tehnologij ter varujejo evropske regije in delavce, ki so jih najbolj prizadele spremembe v industriji. Poudarek EU na naložbah v raziskave in inovacije ter digitalno preobrazbo nam omogoča, da smo konkurenčni v svetovnem merilu z ustvarjanjem še več novih delovnih mest in poslovnih priložnosti. EU je najbolj odprto območje za raziskave in inovacije na svetu, toda še bi se bilo treba izboljšati glede uporabe in razširjanja, saj se inovacije ne pretvorijo vedno v nove tržne priložnosti in priložnosti za rast. Okrepiti je treba naložbe poslovnega sektorja v raziskave in inovacije, saj trenutno znašajo samo 1,3 % BDP, kar zaostaja za Kitajsko (1,6 %), Združenimi državami (2 %) oziroma Japonsko (2,6 %). Digitalna preobrazba je pomembna za omogočanje prehoda na nizkoogljično, krožno gospodarstvo in družbo. Na mednarodni ravni evropsko soglasje o razvoju podpira zasnovo, konstruiranje in delovanje kakovostnih, odpornih, podnebju prijaznih infrastruktur, da bi spodbudilo pravičen in cenovno ugoden dostop za vse, rast trgovino in naložbe. K temu prispevajo tudi trgovina EU ter njena širitvena in sosedska politika.

KLJUČNA GIBANJA

- **Predelovalna industrija** ustvarja dve tretjini izvoza EU, zagotavlja delovna mesta 36 milijonom ljudi – petino delovnih mest v Evropi – in prispeva k visokemu življenjskemu standardu evropskih državljanov.
- **Emisije toplogrednih plinov** so se v smislu industrijskih procesov in uporabe proizvodov v obdobju 2000–2016 zmanjšale za več kot 17 %. Ta razvoj potrjuje tudi zmanjšanje porabe energije v industriji v obdobju 2000–2016 za 17 %.
- **Naložbe v raziskave in razvoj:** Evropa prispeva 20 % svetovnih naložb v raziskave in inovacije, izda tretjino vseh znanstvenih publikacij visoke kakovosti in je vodilna na svetu v industrijskih sektorjih, kot so farmacija, kemija, strojništvo in moda. Za raziskave in razvoj največ porabita podjetniški sektor (65 %) in sektor visokošolskega izobraževanja (23 %), medtem ko je delež sektorja država leta 2016 znašal 11 %.
- **Število patentnih prijav** je v EU pred gospodarsko krizo močno naraslo, odtelej pa stagnira.
- **Družbena odgovornost gospodarskih družb:** družbena odgovornost gospodarskih družb je v svoja poročila vključilo 77 % podjetij v EU, med katerimi jih ima veliko vodilno vlogo pri združevanju dejavnosti družbene odgovornosti podjetij / odgovornega poslovnega ravnanja s cilji trajnostnega razvoja.

UVRSTITEV NA SVETOVNI LESTVICI

Po podatkih svetovnega poročila o indeksu in prikazih SDG za leto 2018 (SDG Index and dashboards report 2018, Bertelsmann Stiftung in Sustainable Development Solutions Network) je 10 držav članic EU za SDG 9 doseglo rezultat 73 ali več, vendar so med državami članicami občutne razlike. Med najboljšimi 20 na svetu je 10 držav članic EU.

EVROPSKA UNIJA LETA 2030

EU PRI SEDANJH GIBANJH / ČE VSE OSTANE NESPREMENJENO

Evropa je med prvimi pri uvajanju bolj trajnostne in vključujoče industrije. Gospodarska, družbena in okoljska preobrazba bo vse hitrejša, kot tudi tehnološki preboji na področjih, kot so robotika, internet stvari, umetna inteligenca in energetska sistemi. Avtomatizacija, ki jo omogočajo informacijske tehnologije, bo spremenila tradicionalne proizvodne procese in naravo dela. Industrija je vedno bolj vključena v globalne vrednostne verige z močnimi storitvenimi komponentami. Novi poslovni modeli bodo pretresli tradicionalne trge. Inovacije in ustvarjanje vrednosti se temeljito spreminjajo, in sicer zaradi nove generacije potrošnikov, ki pričakuje soustvarjanje vrednosti, trajnostno vodenje poslov, povezljivost in merjenje uspešnosti v realnem času. Podatki postajajo nov dejavnik konkurenčnosti. Povpraševanje po surovinah bo še naprej naraščalo. Zaradi preobremenitve naravnih virov in podnebnih sprememb, ki postajajo vedno bolj oprijemljiva stvarnost, bo povpraševanje po trajnostnih proizvodih, krožni potrošnji in ničelnih ali nizkih emisijah eksponentno naraščalo, zato potrebujemo ekoinovacije. Evropa bo okrepila naložbe v raziskave in inovacije ter odporno infrastrukturo, med drugim s pomočjo Obzorja Evropa, naslednjega okvirnega programa EU za raziskave in inovacije.

PRILOŽNOSTI / POZITIVNE GONILNE SILE

Sodelovanje v družbi in politična udeležba, umetna inteligenca, internet stvari, popolna digitalizacija, sodelovalno, krožno in ogljično nevtrarno gospodarstvo, poudarek na odpornih družbah, družbena odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje, odgovorno in trajnostno rudarjenje in ravnanje z viri, trajnostno financiranje, javno-zasebna partnerstva, množično financiranje in izobraževanje, multilateralizem, odprta in pravična trgovina.

TVEGANJA / NEGATIVNE GONILNE SILE

Malo javnih in zasebnih naložb, tudi v raziskave in inovacije, spremembe v vrednostnih verigah, neskladje med ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanjem po njih, spremembe v svetovnem povpraševanju, geopolitična nestabilnost in varnostne grožnje, socialne neenakosti, staranje naše družbe, podnebne spremembe in okoljska tveganja v zvezi z rastočim povpraševanjem po naravnih virih, razkorak med mesti in podeželjem.

POUDARKI POLITIKE

Evropska programa satelitske navigacije Galileo in EGNOS po zaslugi večje točnosti in zanesljivosti omogočata boljše podatke o položaju in času, kar ima občutne pozitivne posledice za veliko evropskih storitev in proizvodov za vsakdanjo rabo, od navigacijske naprave v avtomobilu in mobilnega telefona do kritičnih storitev za pomoč v sili. Skupina za opazovanje Zemlje spodbuja uporabo aplikacij za opazovanje okolja v podporo ciljem trajnostnega razvoja in Pariškemu sporazumu o podnebnih ukrepih.

Vseevropska omrežja prinašajo rešitev za potrebo po odpornih, nemotenih in inovativnih infrastrukturah v prometnem, energetske in digitalnem sektorju. Njihov namen je zagotavljati povezanost vsem regijam EU in tako prispevati k „vključevanju“ državljanov v vseh delih Evrope. Infrastruktura se gradi in prilagaja tako, da bo kos tveganjem v zvezi s podnebnimi spremembami, hkrati pa bo spodbujala vključenost ter ustvarjala ugodne pogoje za inovacije in nova delovna mesta.

Švedska je na področju inovacij vodilna v EU z veliko zasebnimi in javnimi naložbami v raziskave in razvoj, velikim številom patentnih prijav, inovativnimi MSP in velikim deležem zaposlovanja v znanjsko intenzivnih dejavnostih. Poleg tega naložbe v proizvodnjo rastejo hitreje od povprečja EU, energijska učinkovitost industrijske proizvodnje pa je zelo velika.

Tematska platforma pametne specializacije za posodobitev industrije regionalnim organom upravljanja s podobnimi prednostnimi nalogami na področju pametne specializacije daje možnost za sodelovanje na podlagi kompetenc vsakega od sodelujočih, souporabo infrastrukture, omogočanje širitve, da dosežejo večji vpliv, in razvoj skupnih naložbenih projektov.

Evropski sklad za strateške naložbe je estonskemu podjetju pomagal pri izdelavi naprave za shranjevanje energije, t. i. ultrakondenzatorja, ki je stokrat močnejši od navadne baterije in prenese milijon polnitvenih ciklov. Podjetje je zbralo 15 milijonov EUR za gradnjo proizvodnega obrata v Nemčiji z zmogljivostjo za izdelavo na milijone novih ultrakondenzatorjev na leto.

Zmanjšati neenakosti znotraj držav in med njimi

EVROPSKA UNIJA DANES

PRIKAZ STANJA / KVALITATIVNI PREGLED

Neenakost je pojem, ki ima več razsežnosti, podobno kot revščina. Vanjo spada neenakost rezultatov in neenakost možnosti, kot je dohodkovna neenakost, neenak dostop do socialne zaščite ter medgeneracijski prenos neenakosti. Neenakost možnosti je pomemben dejavnik pri nastajanju dohodkovne neenakosti. V Evropi smo priča zblíževanju dohodkov navzgor, življenjski standard pa se v večini držav članic po krizi popravlja. Toda ob ponovni krepitvi evropskih gospodarstev je vse več zaskrbljenosti glede vključujočnosti gospodarske rasti. Dohodkovna neenakost se je v EU v zadnjih letih sicer ustalila, vendar je še vedno tako visoka, da predstavlja izziv. Posebne oblike neenakosti prizadenejo zlasti skupine, odrinjene na rob, in ranljive skupine, kot so invalidi, migranti in etnične manjšine (vključno z Romi), brezdomce ali starejše, ki živijo sami in otroke. Njihova vključenost v družbo in gospodarstvo še vedno ni zadostna. Neenakost lahko upočasnjuje gospodarsko rast, ovira makroekonomsko stabilnost in bi lahko ogrozila socialno kohezijo. V svetovnem merilu se visoka stopnja neenakosti v partnerskih državah EU trdovratno ohranja in ogroža napredek pri doseganju večine ciljev trajnostnega razvoja. Neenakost v svetovnem merilu lahko prispeva tudi k močnejšim migracijam v EU. Komisija je na nedavne izzive na področju migracij odgovorila tako, da si je prizadevala zagotoviti neposreden odziv in ustvariti trajnosten sistem za prihodnost, ki bo lahko preživel krize. Bistvenega pomena je trajnostno upravljanje migracijskih tokov. K odpravljanju vzrokov neenakosti zunaj Evrope prispevajo zunanji ukrepi EU, vključno z njeno zunanjo in varnostno politiko, razvojno, širitveno in sosedsko politiko ter njeno trgovinsko in naložbeno politiko. Evropsko soglasje o razvoju npr. spodbuja načelo neprezrtja in je zavezano ukrepanju za zmanjšanje neenakosti rezultatov ter spodbujanju enakih možnosti za vse.

KLJUČNA GIBANJA

- **Razpoložljivi dohodek:** ekonomske razlike med državami članicami se sčasoma zmanjšujejo. Prilagojeni realni bruto razpoložljivi dohodek gospodinjev na prebivalca se je v veliki večini držav članic zvišal. Leta 2017 je bil povprečno za 4,4 % višji kot pred krizo leta 2008. Med državami članicami EU je bilo v določeni meri opaziti zblíževanje dohodkov navzgor, saj je razpoložljivi dohodek v državah članicah z nižjimi dohodki, kot so Romunija, Bolgarija in Poljska, naraščal hitreje od povprečja EU.
- **Dohodkovna neenakost:** leta 2017 je v povprečju v državah članicah EU 20 % najbogatejših gospodinjev prejelo 5,1-krat večji delež dohodka kot najrevnejših 20 %, kar je še vedno nad predkrizno ravni (leta 2009 4,9-krat več). Toda to razmerje je nižje kot leta 2016 (5,2-krat), kar kaže, da bi se dohodkovna neenakost v državah članicah EU v prihodnje lahko zmanjšala. Gibanja v smeri uveljavitve dohodkovne neenakosti znotraj držav članic EU se opažajo tudi glede deleža dohodka spodnjih 40 % prebivalstva. Ta delež je leta 2008 in 2012 znašal 21,2 %, nato je leta 2016 rahlo padel na 20,9 %, leta 2017 pa spet narasel na 21,2 %.
- **Neenake možnosti:** pomembna značilnost neenakih možnosti je vpliv socialno-ekonomskega položaja staršev na stopnjo izobrazbe njihovih otrok. Po podatkih iz preizkusa znanja Programa mednarodne primerjave dosežkov učencev (PISA) za leto 2015 je slabe rezultate v EU v naravoslovju doseglo 33,8 % učencev iz socialno-ekonomsko prikrajšanih okolij, medtem ko je med njihovimi najbolj privilegiranimi vrstniki take rezultate doseglo samo 7,6 %. Med državami članicami so bile velike razlike.
- **Razvojna pomoč:** EU je še vedno vodilna donatorka na svetu, saj daje več kot 50 % celotne svetovne razvojne pomoči in tudi tako prispeva k zmanjševanju neenakosti povsod po svetu. Skupna finančna sredstva EU za države v razvoju, ki zajemajo prilive iz javnega in zasebnega sektorja, so se od leta 2001 več kot podvojila, kar pomeni povprečno letno rast v višini 6,4 %.

UVRSTITEV NA SVETOVNI LESTVICI

Po podatkih svetovnega poročila o indeksu in prikazih SDG za leto 2018 (SDG Index and dashboards report 2018, Bertelsmann Stiftung in Sustainable Development Solutions Network) je 13 držav članic EU za SDG 10 doseglo rezultat 80 ali več od 100. Med najboljšimi 20 na svetu je 11 držav članic EU.

EVROPSKA UNIJA LETA 2030

EU PRI SEDANJIH GIBANJIH / ČE VSE OSTANE NESPREMENJENO

EU in njene države članice si bodo prizadevale zagotoviti vključujočo in trajnostno rast v EU, kar je nujen pogoj za zmanjšanje neenakosti. Učinkovite, uspešne in ustrezne storitve socialne zaščite in skrbstva ter dobro izobraževanje, pri katerem bodo imeli vsi enake možnosti, bodo združeni z dobro delujočimi trgi dela, ki jih bodo podpirale uspešne politike trga dela. To ne bo samo omogočilo zmanjšanja neenakosti med državami članicami EU, ampak tudi občutno zmanjšanje neenakosti znotraj držav članic. Tehnološki napredek, zlasti uvedbo umetne inteligence, bo treba dobro upravljati, če se želimo izogniti digitalni vrzeli. Glede migracijskih gibanj seveda nobena država EU ne more in ne sme ostati sama pri reševanju hudih migracijskih pritiskov. EU bo še zmanjšala spodbude za nedovoljene migracije, reševala življenja in varovala zunanje meje, izvajala strogo skupno azilno politiko in politike zakonite migracije, hkrati pa pomagala pri uspešni integraciji migrantov z urejenim statusom in beguncev na trge dela in v družbe EU. Zunanji ukrepi EU bodo še naprej odpravljali neenakost zunaj Evrope.

PRILOŽNOSTI / POZITIVNE GONILNE SILE

Sodelovanje v družbi in politična udeležba, družbena odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje, socialno varstvo (npr. obdavčitev, sistemi socialne zaščite in socialne vključenosti, politike trga dela, stanovanjske politike, zdravstveno varstvo, otroško varstvo, stopnja izobrazbe, ravni znanj in spretnosti ter vseživljenjsko učenje), prometna in digitalna dostopnost kot rešitev za prostorsko razsežnost neenakosti, boj proti goljufijam in korupciji, trajnostno financiranje, multilateralizem, odprta in pravična trgovina.

TVEGANJA / NEGATIVNE GONILNE SILE

Neenakost možnosti, starajoča se družba, sprememba sestave gospodinjstev (npr. samska gospodinjstva), vrzeli v socialnem varstvu, podnebne spremembe in propadanje okolja, geopolitična nestabilnost in varnostne grožnje, vrnitev h gospodarskemu protekcionizmu povsod po svetu.

POUDARKI POLITIKE

Evropsko soglasje o razvoju spodbuja načelo neprežrtja, zavezano je ukrepanju za zmanjšanje neenakosti rezultatov ter spodbujanju enakih možnosti za vse. Namen trgovinske in naložbene politike EU je čim bolj izkoristiti možnosti trgovinskih preferencialov ter trgovinskih in naložbenih sporazumov za ustvarjanje delovnih mest, visoko stopnjo zaščite delavcev in ustvarjanje naložb v partnerske države, zlasti tiste v razvoju, ter tako prispevati k zmanjšanju neenakosti.

Pri številnih izmed 20 načel evropskega stebra socialnih pravic gre za zagotavljanje enakih možnosti za vse, pravičnost in vključevanje na trg dela ter v družbo. Spremlja jih pregled socialnih kazalnikov za spremljanje gibanj in uspešnosti povsod po EU. Ključni izvedbeni mehanizem tega stebra je evropski semester, ki je bil še okrepljen, da bi bile pri njem še bolj v ospredju socialna pravičnost, neenakosti in vključujoča rast. Kohezijska politika EU spodbuja socialno vključenost, hkrati pa se bojuje proti revščini in diskriminaciji.

Na Cipru je postal sistem davkov in prejemkov učinkovitejši pri reševanju dohodkovne neenakosti. Njegovi prerazdelitveni učinki so se od krize (v obdobju 2009–2016) skoraj podvojili. Leta 2014 je Ciper npr. uvedel shemo zajamčenega minimalnega dohodka, ki tudi pripomore k dajanju spodbud za delo. Kot se zdi, shema pomembno pozitivno vpliva na zmanjševanje revščine in neenakosti in prispeva h krepitvi socialne varnostne mreže.

Pilotni projekt „Stanovanja najprej za družine“, ki ga izvaja občina Brno v Češki republiki, kaže, kako je občina prevzela vodilno vlogo pri reševanju vprašanja brezdomstva skupaj s partnerji na ravni skupnosti. Projekt zagotavlja občinska stanovanja in intenzivno pomoč pri vzdrževanju stanovanja za 50 romskih in neromskih družin ter osebe, ki živijo v zavetiščih in drugih oblikah brezdomstva. Na podlagi pilotnega projekta je bil v Brnu sprejet akcijski načrt za odpravo brezdomstva družin v obdobju 2018–2025.

La Bolsa Social je prva platforma za financiranje z množičnim vplivom v Španiji, namenjena vlagateljem in podjetjem, ki želijo doseči pozitiven družbeni vpliv. Podjetje povezuje vlagatelje, ki želijo doseči družbeni vpliv, s podjetji, da bi spodbujalo doseganje ciljev trajnostnega razvoja. Desetim podjetjem z družbenim in okoljskim vplivom je zagotovila sredstva v višini 1,8 milijona EUR. Pet od teh podjetij si je kot glavno nalogo postavilo zagotoviti invalidom dostop do informacij, družbenega življenja in javnega prostora.

Švedski projekt „Kruh v Bergslagenu“ je omogočal prirejanje tečajev peke tradicionalnega kruha kot sredstvo za integracijo novih migrantov in zagotavljanje poklicnega usposabljanja. Telesna dejavnost je bila izhodišče za dialog, usposobljeni prostovoljci pa so spodbujali razpravo med udeleženci.

Poskrbeti za vključujoča, varna, odporna in trajnostna mesta in naselja

EVROPSKA UNIJA DANES

PRIKAZ STANJA / KVALITATIVNI PREGLED

Mesta v Evropi so v središču današnjih gospodarskih, okoljskih in družbenih izzivov. Več kot 70 % državljanov EU prebiva na mestnih območjih in v mestih se ustvari približno 85 % BDP EU. Mesta in skupnosti so bistvenega pomena za dobrobit Evropejcev in njihovo kakovost življenja, saj so vozlišča gospodarskega in družbenega razvoja ter inovacij. Pritegnejo veliko ljudi, saj je v njih veliko možnosti za izobraževanje, zaposlitev, zabavo in kulturo. Toda mesta v EU se soočajo tudi z izzivi, kot so med drugim migracijski pritiski in socialna izključenost, prezasedenost, pomanjkanje ustreznih stanovanj, propad infrastrukture in vse bolj onesnažen zrak. Še posebej ranljiva so za vplive podnebnih sprememb in naravnih nesreč. Komisija, države članice in evropska mesta si skupaj prizadevajo okrepiti urbano razežnost evropskih in nacionalnih politik. EU v skladu z urbano agendo ZN krepi odpornost mestnih okolij s preprečevanjem tveganj, povezanih z naravnimi nesrečami in podnebjem, ter se bolj usklajeno odziva na različne urbane izzive. Na mednarodni ravni skušajo evropska razvojna, zunanja, varnostna, širitvena in sosedska politika izboljšati življenjske razmere v mestih. V Evropskem soglasju o razvoju je poudarjena potreba po dajanju prednosti mestom in lokalnim upravnim organom kot akterjem, ki so pomembni pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja.

KLJUČNA GIBANJA

- Stopnja **recikliranja komunalnih odpadkov** se je v obdobju 2007–2016 skupno povečala za 11,0 odstotne točke.
- **Kakovost stanovanj** se je v EU v zadnjih šestih letih izboljšala. Delež prebivalcev EU, ki ga pestijo pomanjkljive stanovanjske razmere, se je v obdobju 2007–2017 zmanjšal za 4,8 odstotne točke in je dosegel 13,1 %.
- Ljudje, ki živijo v mestih, so imeli boljši dostop do **javnega prevoza**, saj jih samo 9,7 % navaja, da imajo velike ali zelo velike težave, na podeželju pa je takih 37,4 %.
- Še vedno obstajajo znatna žarišča **onesnaženosti zraka**, čeprav se je izpostavljenost zraku, onesnaženem z drobnimi delci, v obdobju 2010–2015 zmanjšala za skoraj 20 %.
- **Pokritost tal z umetnimi površinami** na osebo se je od leta 2009 do leta 2015 povečala za 6 %. Evropa je med najbolj urbaniziranimi celinami na svetu, zato si bo treba še naprej prizadevati za zaustavitev propadanja zemljišč.
- **Lokalni in regionalni organi**, ki sodelujejo v akcijskih načrtih Evropske konvencije županov, so dosegli zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za 23 %, zmanjšali porabo končne energije za 18 % in si prizadevajo za povečanje lokalne proizvodnje energije, ki naj bi do leta 2020 dosegla 19 % porabljene energije.

UVRSTITEV NA SVETOVNI LESTVICI

Po podatkih svetovnega poročila o indeksu in prikazih SDG za leto 2018 (SDG Index and dashboards report 2018, Bertelsmann Stiftung in Sustainable Development Solutions Network) je 23 držav članic EU za SDG 11 doseglo rezultat 80 ali več od 100. Med najboljšimi 20 na svetu je 10 držav članic EU.

EU PRI SEDANJH GIBANJH / ČE VSE OSTANE NESPREMENJENO

Delež mestnega prebivalstva v Evropi se bo po projekcijah do leta 2050 povečal na dobrih 80 %. EU in njene države članice si na vseh ravneh upravljanja skupaj s civilno družbo, podjetji in raziskovalci prizadevajo ustvariti spreminjajoče se mesto za družbo prihodnosti. Evropska mesta bodo še naprej privlačila državljane, nudila vse boljše možnosti za zaposlitev, kakovost življenja in socialne storitve. Da bi zagotovila dobro skupno življenje, evropska mesta sodelujejo z zainteresiranimi stranmi na vseh ravneh na področjih, kot so stanovanja, energija, mobilnost, voda, podnebni ukrepi, izkoreninjenje revščine, neenakost, krožno gospodarstvo, odpornost in varnost. Evropska mesta bodo postala pametna mesta, v katerih bodo tradicionalna omrežja in storitve učinkovitejša zaradi uporabe digitalnih in telekomunikacijskih tehnologij v korist svojih državljanov in podjetij.

PRILOŽNOSTI / POZITIVNE GONILNE SILE

Pametna specializacija, partnerstva med mesti, sodelovanje v družbi in politična udeležba (npr. sodelovalno upravljanje mest, večdeležniške platforme), načrti trajnostne urbane mobilnosti, družbena odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje, množično financiranje in druge oblike inovativnega financiranja, digitalizacija, umetna inteligenca in nove tehnologije, sodelovalno gospodarstvo, nizkoemisijski javni prevoz, aktivna mobilnost (hoja in kolesarjenje) ter ustrezna infrastruktura, raziskave in inovacije, nizkoemisijske zgradbe, mestno kmetovanje, mestne zelene površine.

TVEGANJA / NEGATIVNE GONILNE SILE

Propadanje okolja in podnebne spremembe, onesnaževanje, starajoča se družba, kriminal in varnostne grožnje, goljufije in korupcija, socialna neenakost, rast cen stanovanj.

POUDARKI POLITIKE

Komisija je na področju razvoja uvedla nov pristop za „sodelovanje Evropske unije z mesti in lokalnimi organi v tretjih državah“, pri katerem je v ospredju zunanja podpora EU pri načrtovanju, financiranju in upravljanju mest.

Agenda EU za mesta se je začela izvajati maja 2016 z **amsterdamskim paktom**. Pomeni nov način dela na več ravneh, ki spodbuja sodelovanje med državami članicami, mesti, Komisijo in drugimi zainteresiranimi stranmi, da bi spodbujala rast, primernost za življenje in inovacije v evropskih mestih ter ugotavljala in reševala družbene izzive. Agenda EU za mesta z osredotočanjem na konkretne naloge v posebnih partnerstvih skuša izboljšati kakovost življenja na mestnih območjih.

Sedanje stanovanjske težave na Irskem so deloma posledica propada stanovanjske gradnje na dostopni ravni. Irska vlada je leta 2016 začela izvajati akcijski načrt na področju stanovanjske gradnje in brezdomstva **Ponovno zgradimo Irsko**. Njegov namen je spodbuditi stanovanjsko ponudbo vseh vrst. Akcijski načrt ima pet glavnih „stebrov“ za reševanje posameznih izzivov: odpravljanje brezdomstva, spodbujanje gradnje socialnih stanovanj, več gradnje hiš, izboljšanje sektorja najemnih stanovanj in uporaba obstoječih stanovanj.

„Global Nachhaltige Kommune“ (globalno trajnostna občina) je projekt, ki se izvaja v nemški deželi Severno Porenje-Vestfalija za pomoč 15 lokalnim organom malih, srednjih in velikih mest ter podeželskih okrožij, in sicer s sistematično podporo pri pripravi trajnostne strategije za reševanje njihovih posameznih lokalnih izzivov, ki izhajajo iz globalnega okvira ciljev trajnostnega razvoja. Ta pristop so prevzele tudi druge nemške regije.

LIPOR, medobčinsko podjetje za ravnanje z odpadki v regiji Grand Porto na Portugalskem, je odgovorno za ravnanje s komunalnimi odpadki iz povezanih občin, njihovo zbiranje in predelavo. Podjetje je po okoljski in krajinski sanaciji vložilo v zabavišni park in ga zgradilo na starem odlagališču odpadkov. V njem je igrišče ter prostor za prostočasne dejavnosti in usposabljanje.

Estonska nevladna organizacija Urbani laboratorij se ukvarja z razvojem trajnostnih in vključujočih mest. Svetuje lokalnim organom, uvaja sodobne trende v Estoniji in izboljšuje ozaveščenost ljudi o življenjskem okolju.

Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe

EVROPSKA UNIJA DANES

PRIKAZ STANJA / KVALITATIVNI PREGLED

Namen trajnostne porabe in proizvodnje je zmanjšati okoljski odtis Evrope s spremembo načina proizvodnje, distribucije in porabe blaga ter uporabe virov. EU je v zadnjih nekaj letih sicer napredovala v smeri konkurenčnega nizkoogljičnega gospodarstva, ki bo gospodarno z viri in prijazno okolju, vendar sta trajnostna poraba in proizvodnja še vedno ključni izziv za doseg ciljev trajnostnega razvoja v EU in zanju si je treba nenehno prizadevati na vseh ravneh. EU v svojem pristopu spodbuja učinkovito rabo virov in hkrati zmanjšuje vpliv na okolje s prehodom na krožno gospodarstvo, v katerem se vrednost proizvodov, materialov in virov čim dalj ohranja v gospodarstvu, nastajanje odpadkov in onesnaževanje pa se zmanjšujeta na najmanjšo možno mero. Akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo iz leta 2015 vsebuje 54 ukrepov, ki posegajo v vse faze ciklov proizvodov in materialov (proizvodnja, poraba, ravnanje z odpadki, trg sekundarnih surovin, inovacije in naložbe, spremljanje) in na 5 prednostnih področjih (plastika, razmetavanje s hrano, kritične surovine, gradnja in rušenje, biomasa in proizvodi na biološki osnovi). Do leta 2018 je več kot 85 % ukrepov že dalo rezultate, preostali pa so se začeli izvajati. Leta 2017 je bila vzpostavljena evropska platforma deležnikov za krožno gospodarstvo, ki naj bi podjetja, javne organe in druge zainteresirane strani spodbujala k izmenjavi znanja in prikazu dobrih praks, podobno kot platforma EU o izgubah hrane in živilskih odpadkih, vzpostavljena leta 2016. V okviru agende za mesta je bilo vzpostavljeno posebno partnerstvo, v katerem bo EU preučila to vprašanje in predlagala več ukrepov za vključevanje krožnega gospodarstva v mestih. Poleg tega strategija EU za biogospodarstvo, podaljšana leta 2018, podpira posodabljanje in krepitev industrijske baze EU z ustvarjanjem novih vrednostnih verig ter okolju prijaznejših in stroškovno učinkovitejših industrijskih postopkov. Na zunanjem področju EU v okviru svoje trgovinske agende, ki temelji na vrednotah, spodbuja odgovorno upravljanje dobavnih verig ter poštene in etične trgovinske sheme. Pomen trajnostne porabe in proizvodnje je poudarjen tudi v ukrepih razvojne, širitvene in sosedске politike EU.

KLJUČNA GIBANJA

- **Razdruževanje gospodarske rasti in izkoriščanja naravnih virov** se meri s produktivnostjo virov in energije v EU. EU je od leta 2001 povečala svojo produktivnost virov za 36,4 % (leta 2017), svojo produktivnost energije pa za 29,2 % (leta 2016), kar pomeni, da je bila količina proizvodov (v smislu BDP) na enoto uporabljenega materiala ali energije večja.
- V obdobju 2004–2016 se je količina ustvarjenih **odpadkov**, razen večjih mineralnih odpadkov, v EU zmanjšala za 6,5 %. V obdobju 2004–2014 se je **stopnja recikliranja** v EU rahlo povečala, in sicer s 53 % na 55 %, stopnja krožne uporabe **materiala, tj. delež uporabljenih materialov, ki izvirajo iz zbranih odpadkov, v celotnem uporabljenem materialu, pa se je z 8,3 % povečala na 11,7 %**.
- Gospodarstvo EU je odvisno od surovin iz tujine. Surovine predstavljajo več kot 60 % skupnega fizičnega uvoza v EU.

UVRSTITEV NA SVETOVNI LESTVICI

Po podatkih svetovnega poročila o indeksu in prikazih SDG za leto 2018 (SDG Index and dashboards report 2018, Bertelsmann Stiftung in Sustainable Development Solutions Network) je 11 držav članic EU za SDG 12 doseglo rezultat nad 60 od 100. To je cilj trajnostnega razvoja s skupno drugo najnižjo uvrstitvijo za države članice EU.

EU PRI SEDANJIH GIBANJIH / ČE VSE OSTANE NESPREMENJENO

Evropa bo morala glede na pritisk na dobavo materialov in svoje precej omejene domače vire materialov še naprej postavljati v ospredje trajnostno proizvodnjo in porabo. Posebej bo morala biti pozorna na kovinske rude in kritične surovine, ki so dragocene in pri katerih je še posebej odvisna od uvoza. Poudarek bo moral biti tudi na težkih in energijsko intenzivnih materialih, kot so cement, aluminij, jeklo in plastika, glede na njihove možnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Pozornost bo potrebna tudi pri sektorjih, v katerih uporaba virov posebej močno vpliva na okolje (npr. v smislu porabe vode, onesnaževanja, kakovosti zraka in hranil), npr. živilski sistemi in tkanine. Po zaslugi revidirane zakonodaje EU na področju odpadkov in akcijskega načrta EU za živilske odpadke bo EU zmanjšala letno količino ustvarjenih odpadkov, da bi pomagala doseči svetovno ciljno vrednost, in sicer prepolovitev razmetavanja s hrano do leta 2030. Z zakonodajo na področju odpadkov se bo stopnja recikliranja do leta 2030 povišala na pravno zavezujočih 60 %, pri veliko embalažnih materialih pa bo še višja. Pozornost bo potrebna pri doseganju visoke kakovosti recikliranja, ne le količine, zmanjševanju uporabe virov in ustvarjanja odpadkov z boljšo zasnovo proizvodov in sistematični pristopi, s katerimi bi proizvode in materiale ohranjali v uporabi ter tako zagotavljali vrednost v gospodarstvu. Novi proizvodi, zlasti pri plastičnih izdelkih, bodo morali vsebovati več recikliranih snovi.

PRILOŽNOSTI / POZITIVNE GONILNE SILE

Sprememba vedenja, sodelovanje v družbi, družbeni pritisk za trajnostne proizvodne verige, partnerstva in sodelovalna politika, izobraževanje, družbena odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje, množično financiranje in druge oblike inovativnega financiranja, vnaprejšnje politike za pravičen prehod, umetna inteligenca, nove tehnologije, raziskave in inovacije, sodelovalno in krožno gospodarstvo, biogospodarstvo, digitalizacija, trajnostno financiranje, davčne reforme (npr. obdavčitev rabe virov in onesnaževanja), okolju prijazna javna naročila, pametna mesta, internet stvari, odprta in pravična trgovina.

TVEGANJA / NEGATIVNE GONILNE SILE

Tradicionalni/konservativni vzorci porabe in proizvodnje, odpor iz sektorjev/regij, ki bodo izgubljali svoje tradicionalne gospodarske dejavnosti, počasno spreminjanje regulativnega okolja, pomanjkanje finančnih spodbud.

POUDARKI POLITIKE

Na mednarodni ravni je med pobudami EU najvidnejša pobuda Preklopite na zeleno, ki povezuje vlade in zainteresirane strani iz EU in partnerskih držav ter daje poudarek uvedbi praks trajnostne porabe in proizvodnje v zasebnem sektorju.

Cilj novih predpisov EU na področju odpadkov, sprejetih leta 2018, je, da morajo do leta 2030 vse države članice ponovno uporabiti ali reciklirati 60 % komunalnih odpadkov in 70 % odpadne embalaže, količine odpadkov, ki končajo na odlagališčih, pa do leta 2035 zmanjšati na manj kot 10 %. Novi predpisi o odpadkih prvič zahtevajo od držav članic, da sprejmejo posebne programe za preprečevanje razmetavanja s hrano, zmanjšajo in spremljajo stopnjo razmetavanja s hrano in poročajo o njej.

Na Švedskem se z nedavnim predlogom predpisa znižuje stopnja davka na dodano vrednost (DDV) na delo pri popravilu in uvajajo davčne olajšave za stroške dela pri popravilu. S tem ukrepom se bodo za potrošnike zmanjšali stroški popravil aparatov in potrošniki bodo tako dobili spodbudo, da naročijo popravilo, namesto da bi aparate zavrgli in kupili nove.

Ljubljana je ob podpori skladov EU razvila celosten sistem ravnanja z odpadki ki zajema 37 občin, z regionalnim centrom za ravnanje z odpadki. Slovenska prestolnica je od vstopa v EU močno povečala ločeno zbiranje in recikliranje ter za 59 % zmanjšala količino odpadkov, ki končajo na odlagališču. Vlagala je tudi v preprečevanje nastajanja odpadkov in njihovo ponovno uporabo. Ljubljana zdaj pridela 41 % manj odpadkov na prebivalca, kot znaša evropsko povprečje, in se je odločila, da ne bo gradila dveh novih sežigalnic, kot je bilo prvotno načrtovano.

Podjetje UMICORE se je v 20 letih iz belgijskega podjetja za pridobivanje neželezovih kovin spremenilo v svetovno skupno za tehnologijo in recikliranje materialov, ki ima 10 000 zaposlenih, 10,4 % milijard EUR prihodkov ter naložbe v Belgiji, Bolgariji, na Nizozemskem in v Franciji. Podjetje je sprejelo model krožnega gospodarstva ter zbira dragocene kovine in kritične surovine iz odpadne električne in elektronske opreme.

Evropska zveza bank hrane je v letu 2017 skupaj s svojimi članicami 44 700 dobrodelnim organizacijam na terenu priskrbela 4,1 milijona obrokov vsak dan, ki jih je prejelo 8,1 milijona ljudi. To poteka v tesnem sodelovanju z nosilci živilske dejavnosti, da bi prihranili hrano, ki bi se sicer zavrgla, in jo dali na razpolago tistim, ki jo potrebujejo.

Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam

EVROPSKA UNIJA DANES

PRIKAZ STANJA / KVALITATIVNI PREGLED

Podnebne spremembe so eden največji svetovnih izzivov naše generacije. Za boj proti podnebnim spremembam so potrebni ukrepi na svetovni ravni, da bi zmanjšali emisije toplogrednih plinov. EU je na čelu mednarodnih prizadevanj za sklenitev svetovnega podnebnega dogovora. Mednarodna skupnost, tudi EU, se je zavezala, da bo ustavila naraščanje svetovne temperature precej pod 2 °C nad predindustrijskimi stopnjami in si prizadevala naraščanje omejiti na 1,5 °C. Ti cilji, katerih podlaga so znanstvene raziskave v okviru Medvladnega panela za podnebne spremembe, so določeni v Pariškem sporazumu. EU se je zavezala, da bo svoje emisije toplogrednih plinov do leta 2020 zmanjšala za 20 %, do leta 2030 pa za vsaj 40 % (glede na stopnje iz leta 1990). Je na dobri poti, da bo dosegla svojo ciljno vrednost zmanjšanja emisij za leto 2020, in je sprejela zakonodajo za doseglo ciljne vrednosti za leto 2030, vključno z zakonodajo, v kateri so postavljeni visoki cilji za energijsko učinkovitost in energijo iz obnovljivih virov. [Strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam](#) od leta 2013 podpira ukrepe, s katerimi bi postala EU bolj odporna proti podnebnim spremembam. A če želi EU izpolniti zaveze iz Pariškega sporazuma in občutno zmanjšati svojo odvisnost od fosilnih goriv, ki se še vedno precej subvencionirajo, mora narediti še več. Komisija je novembra 2018 predstavila svojo strateško dolgoročno vizijo za uspešno, moderno, konkurenčno in podnebno nevtravno gospodarstvo do leta 2050. V njej je poudarjeno, kako bi morali k temu prehodu prispevati vsi sektorji in politike. Na mednarodni ravni so podnebni cilji dejavno vključeni v zunanjo, varnostno, razvojno, širitveno in sosedsko politiko EU. Boj proti podnebnim spremembam je vključen tudi v poglavja o trgovini in trajnostnem razvoju v trgovinskih in naložbenih sporazumih EU nove generacije, prav tako je sestavni del stališč EU v okviru G20, vodilnega foruma največjih gospodarstev na svetu.

KLJUČNA GIBANJA

- EU še naprej uspešno **razdružuje gospodarsko rast in emisije toplogrednih plinov**: v obdobju 1990–2017 se je skupni bruto domači proizvod EU v primerjavi z letom 1990 povečal za 58 %, skupne emisije toplogrednih plinov pa so se zmanjšale za 22 %. Na ravni držav članic so v gibanjih emisij toplogrednih plinov od leta 1990 precejšnje razlike, saj so nekatere od njih emisije zmanjšale za skoraj 60 % v nekaterih pa so se emisije povečale.
- **Intenzivnost toplogrednih plinov v porabi energije** – emisije na enoto porabljene energije – se je v obdobju 2000–2016 zmanjšala za 12,1 %.
- EU namerava doseči svojo **ciljno vrednost energijske učinkovitosti za leto 2020**, ki znaša 20 %. Poraba primarne energije se je v obdobju 2005–2016 zmanjšala za 9,9 %, poraba končne energije pa za 7,1 %. V obdobju 1980–2016 **so izgube, povezane z vremenom in podnebjem**, v Evropi skupno znašale 410 milijard EUR po vrednostih iz leta 2016 za države članice.
- Subvencije za fosilna goriva so še vedno visoke. V EU je bilo za proizvodnjo in porabo fosilnih goriv v obdobju 2014–2016 letno namenjenih okrog 112 milijard EUR.
- EU si prizadeva v sedanjem večletnem evropskem proračunu za obdobje 2014–2020 doseči skupno ciljno vrednost 20 % **odhodkov, povezanih s podnebjem**, in je predlagala, da bi se ta ciljna vrednost v obdobju 2021–2027 zvišala na vsaj 25 %.

- V obdobju 2013–2018 se je število držav članic, ki imajo nacionalno **strategijo za prilagajanje podnebnim spremembam**, od 15 povečalo na 25, v ostalih državah članicah pa delo še poteka. Leta 2018 je imelo lokalne načrte prilagajanja po ocenah 26 % vseh mest v EU in 40 % mest z več kot 150 000 prebivalci.
- EU in njene države članice zagotovijo **največ finančnih sredstev za podnebne ukrepe na svetu**: leta 2017 so Evropska investicijska banka in države članice zagotovile 20,4 milijarde EUR za pomoč državam v razvoju pri boju proti podnebnim spremembam in prilagajanju nanje, kar je več kot dvakrat več kot leta 2013. To je skoraj polovica celotnih tovrstnih sredstev na svetu.

UVRSTITEV NA SVETOVNI LESTVICI

Po podatkih svetovnega poročila o indeksu in prikazih SDG za leto 2018 (SDG Index and dashboards report 2018, Bertelsmann Stiftung in Sustainable Development Solutions Network) je 22 držav članic EU za SDG 13 doseglo rezultat nad 80 od 100. Med najboljšimi 20 na svetu je pet držav članic EU.

EVROPSKA UNIJA LETA 2030

EU PRI SEDANJH GIBANJIH / ČE VSE OSTANE NESPREMENJENO

EU je trdno odločena, da bo še naprej na čelu boja proti podnebnim spremembam in bo dosegla svoj cilj, da svoje emisije toplogrednih plinov do leta 2030 zmanjša za najmanj 40 % v primerjavi z letom 1990. Komisija je jeseni 2018 predstavila predlog za dolgoročno strateško vizijo EU v skladu s Pariškim sporazumom, ki vsebuje tudi poti za doseglo ničelne neto stopnje emisij toplogrednih plinov v EU do leta 2050. Predstavila je obsežno vizijo o tem, kako bi ustvarili sodobnejše, bolj konkurenčno in odporno ter bolj družbeno pošteno evropsko gospodarstvo za vse Evropejce, v katerem ne bo nihče prezrt. EU bo morala ohraniti vodilno vlogo na področju podnebnih ukrepov in se zavzemati za to, da bi si države, ki so v svetovnem merilu največje onesnaževalke, za obdobje po letu 2030 zastavile višje cilje. V tej zvezi bo še vedno prednostna naloga nadaljnja krepitev velikopoteznega svetovnega odziva na podnebne spremembe. Med najpomembnejšimi točkami agende bodo še vedno tudi zmanjševanje tveganja nesreč, prilagajanje podnebnim spremembam in njihova blažitev. EU bo še naprej sodelovala v mednarodnih forumih, kot sta Mednarodna organizacija civilnega letalstva in Mednarodna pomorska organizacija.

PRILOŽNOSTI / POZITIVNE GONILNE SILE

Čista energija, nizko- in brezemisijaska mobilnost, krožno nizkoogljično gospodarstvo, biogospodarstvo in trajnostne proizvodne verige, sprememba vedenja, sodelovanje v politiki, vnaprejšnje politike za pravičen prehod, družbena odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje, inovativno in trajnostno financiranje, javno-zasebna partnerstva, okolju prijazna javna naročila, davčne reforme (npr. obdavčitev rabe virov in onesnaževanja), izobraževanje, okolju prijazna digitalizacija, umetna inteligenca in nove tehnologije, raziskave in inovacije, odporne družbe, multilateralizem, uvajanje okoljskih dobrin in storitev.

TVEGANJA / NEGATIVNE GONILNE SILE

Nezadostne javne in zasebne naložbe, geopolitična nestabilnost in varnostne grožnje, vrnitev h gospodarskemu protekcionizmu povsod po svetu, socialne neenakosti, vse večja poraba energije in negativen vpliv na okolje zaradi digitalizacije, nadaljevanje uničevanja ekosistemov in biotske raznovrstnosti, počasno spreminjanje regulativnega okolja.

POUDARKI POLITIKE

Globalno zavezištv o podnebnih spremembah (GCCA+) EU skuša okrepiti dialog o politikah in podpirati države v razvoju pri njihovih prizadevanjih za boj proti podnebnim spremembam.

Lokalni organi so glavna gonilna sila v boju proti podnebnim spremembam na ravni upravljanja, ki je najbližja državljanom. Konvencija županov za podnebje in energijo EU združuje na tisoče lokalnih uprav, ki so se prostovoljno zavezale za uvajanje podnebnih in energetskih ciljev EU. Veliko je prispevala tudi k ozaveščanju na lokalni ravni o potrebi za pripravo na učinke podnebnih sprememb, saj so lokalni ukrepi za prilagoditev in odpornost ključnega pomena za zaščito ljudi in njihovega premoženja.

Francija je za vse občine z več kot 20 000 prebivalci (ki zajemajo 90 % francoskega prebivalstva) uvedla obveznost sprejetja krajevnih podnebnih načrtov, ki morajo vsebovati tudi poglavje o blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje. Leta 2018 je imelo okrog 75 % francoskih občin pripravljene krajevne načrte za blažitev podnebnih sprememb, 55 % pa krajevne prilagoditvene načrte. To je od dvakrat do petkrat več kot v državah, v katerih ni takih nacionalnih predpisov.

Geotermalna elektrarna v kraju Prelog na Hrvaškem bo lahko v celoti izkoriščala energijsko vsebnost geotermalnega vrelnca: po zaslugi toplote termalne vode in energije iz vodonosniških plinov, kot je metan, raztopljen v vodi, bo skoraj stoo odstotno delovala brez emisij toplogrednih plinov. Lahko je za zgled bolj trajnostnega izkoriščanja geotermalnih virov, ki bi ga bilo mogoče posnemati v Evropi in po svetu.

Hydrogen Breakthrough Ironmaking Technology (HYBRIT) je pobuda, ki so jo leta 2016 začela izvajati tri velika švedska podjetja. Vzpostavila naj bi postopek proizvodnje železa s skoraj ničelnimi emisijami toplogrednih plinov, pri katerem bi se za odvzemanje kisika iz železove rude uporabljal vodik namesto koksa (iz premoga).

Evropska solidarnostna enota je pobuda EU, v kateri bi bilo mogoče do leta 2020 nameniti nad 40 milijonov EUR za ustvarjanje možnosti za prostovoljstvo mladih, usmerjeno v skupnost, na področju podnebnih ukrepov in okolja. Primer je projekt Vänö Vänner na Finskem, ki je mladim iz Italije omogočil, da prispevajo k trajnostnosti in okolju prijaznim rešitvam za oblikovanje kulturne krajine na otočju Turku in tako pripomorejo k pozitivnim podnebnim ukrepom.

Ohranяти in vzdržno uporabljati oceane, morja in morske vire za trajnostni razvoj

EVROPSKA UNIJA DANES

PRIKAZ STANJA / KVALITATIVNI PREGLED

Od 28 držav članic EU jih ima 23 obalno črto. Obalna črta EU je sedemkrat daljša od obalne črte ZDA in štirikrat daljša od obalne črte Rusije. EU ima skupaj s svojimi obrobniimi regijami največje pomorsko ozemlje na svetu. S sosedskimi državami si deli štiri glavne pomorske regije: Baltsko morje, Sredozemsko morje, Črno morje in severovzhodni Atlantski ocean, na njihovo okoljsko stanje pa najbolj vplivajo spremembe habitatov, prelov, onesnaževanje in zakisljevanje. Meritve evropskih obalnih voda so sicer pokazale visoko kakovost kopalne vode, toda organska in kemična onesnaževala iz človeških dejavnosti ter morski odpadki še naprej hudo ogrožajo evropske morske ekosisteme: v začetku leta 2018 je bilo samo 40–58 % obalnih voda EU v dobrem kemijskem stanju. Okoljska politika EU, vključno z najvidnejšim zakonodajnim dosežkom, okvirom za morsko strategijo, in celotno pomorsko politiko daje okvir za celosten pristop k tem problemom. Za celotno EU so predlagani novi predpisi glede desetih plastičnih izdelkov za enkratno uporabo, ki se največkrat znajdejo na evropskih obalah, ter izgubljenega in zavrženega ribiškega orodja, ki skupaj predstavljajo 70 % morskih odpadkov. Evropa bo z novimi predpisi postala vodilna v boju proti problemu, ki ima svetovne razsežnosti. EU podpira ohranitev obalnih in morskih območij po vsem svetu. Z agendo EU za **mednarodno upravljanje oceanov** za prihodnost naših oceanov je bil vzpostavljen krovni okvir za krepitev mednarodnega upravljanja oceanov, da bi zagotovili, da bodo oceani varni, zanesljivi in čisti ter da se bodo zakonito in trajnostno izkoriščali. Poleg tega trgovinski in naložbeni sporazumi EU vsebujejo posebne določbe o trajnostnem upravljanju in ohranjanju naravnih virov, kot sta morska biotska raznovrstnost in ribištvo. Tudi program EU za opazovanje Zemlje Copernicus dosega rezultate na področju spremljanja oceanov za izboljšanje kakovosti vode.

KLJUČNA GIBANJA

- V obdobju 2012–2016 se je obseg **zaščitenih morskih območij** v Evropi skoraj podvojil (s 6 % na 10,8 % morske površine EU) in se še povečuje, zlasti po zaslugi pomorske mreže EU „Natura 2000“. Leta 2016 so tri evropske regije (Baltsko morje, Sredozemsko morje in Črno morje) presegle 10-odstotni cilj iz Aichija glede biotske raznovrstnosti, severovzhodni Atlantski ocean pa je za njim zaostal le za malenkost (9,9 %).
- Stanje ohranjenosti velike večine posameznih morskih habitatov in vrst je po zadnji razpoložljivi oceni neugodno. Od leta 1988 se kislost oceanov ves čas zaskrbljujoče povečuje. Od leta 2008 je bil dosežen precejšen napredek pri opredeljevanju, spremljanju in ocenjevanju dobrega **okoljskega stanja morskega okolja**, brez česar ni mogoče meriti napredka v smeri čistih in zdravih oceanov in morij.
- **Trajnostnost ribištva** v severovzhodnem Atlantskem oceanu, od koder prihaja 75 % ulova EU, se je izboljšala. Število komercialno pomembnih ribjih staležev s trajnostno stopnjo ulova se je v obdobju 2007–2015 povečalo s 34 % na 60 %. Ribištvo v Sredozemskem in Črnem morju ne napreduje v smeri trajnostnosti z enako hitrostjo. V Sredozemskem morju je skoraj 80 % staležev prelovljenih.
- **Modro gospodarstvo** v EU je 2,5-krat večje od letalskega in obrambnega gospodarstva skupaj. Na leto ustvari 566 milijard EUR prihodkov (7,2 % več kot leta 2009) in zaposluje 3,5 milijona oseb (5 % več kot leta 2014), kar v primerjavi z letom 2009 pomeni za 7,2 % večje prihodke oziroma 2 % več zaposlenih. V več državah članicah EU je modro gospodarstvo raslo hitreje od nacionalnega gospodarstva. Največje modro gospodarstvo v Evropi imajo Združeno kraljestvo, Španija, Italija, Francija in Grčija.

UVRSTITEV NA SVETOVNI LESTVICI

Po podatkih svetovnega poročila o indeksu in prikazih SDG za leto 2018 (SDG Index and dashboards report 2018, Bertelsmann Stiftung in Sustainable Development Solutions Network) so štiri države članice EU za SDG 14 dosegle rezultat nad 60 od 100. Med najboljšimi 20 na svetu je pet držav članic EU. To je skupno cilj trajnostnega razvoja z najnižjo uvrstitvijo držav članic EU, med državami članicami pa so velike razlike.

EVROPSKA UNIJA LETA 2030

EU PRI SEDANJIH GIBANJIH / ČE VSE OSTANE NESPREMENJENO

EU bo še naprej dejavno oblikovala mednarodno upravljanje oceanov v vseh ustreznih mednarodnih forumih in dvostransko s ključnimi svetovnimi partnerji, saj je okrog 60 % oceanov zunaj meja nacionalne jurisdikcije. Za reševanje sedanjih in nastajajočih izzivov je potrebno nadaljnje prizadevanje za medsektorsko in čezmejno sodelovanje, zlasti na regionalni ravni. Zagon se bo okreplil z začetkom pobude ZN za desetletje oceanskih znanosti 2021–2030, pri kateri EU dejavno sodeluje. EU bo še naprej spodbujala ustvarjanje zavarovanih območij ter njihovo učinkovito upravljanje na znanstveni podlagi. Potrebno bo dodatno prizadevanje za doseg trajnostnega ribištva, zlasti v Sredozemskem in Črnem morju. Še vedno bodo težave z onesnaženjem morja, vključno s plastiko, hrupom in hranili iz kmetijstva. Morda bo sčasoma v ocean sicer prihajalo manj plastike, vendar bo plastika, ki je že v oceanu, še naprej negativno vplivala nanj. Okrepiti je treba ukrepe za zmanjšanje izpustov ladijskih odpadkov in drugih oblik onesnaževanja, zlasti s hranili in hrupom. Razcvet modrega gospodarstva v Evropi se bo nadaljeval. Po ocenah bi se lahko obseg modrega gospodarstva do leta 2030 v svetovnem merilu podvojil. To bi za Evropo pomenilo 10,8 milijona delovnih mest in več kot bilijon EUR prihodkov. Do leta 2021 bodo za vse vode v EU veljali pomorski prostorski načrti na podlagi ekosistemov.

PRILOŽNOSTI / POZITIVNE GONILNE SILE

Mednarodno in regionalno upravljanje oceanov, sprememba vedenja, sodelovanje v družbi in politična udeležba, velepodatki, opazovanje Zemlje, umetna inteligenca, podvodne in nove tehnologije (npr. molekularna znanost), raziskave in inovacije, družbena odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje, množično financiranje in druge oblike inovativnega financiranja, trajnostno financiranje, javno-zasebna partnerstva, okolju prijazna javna naročila, davčne reforme (npr. obdavčitev rabe virov in onesnaževanja), internet stvari, izobraževanje, digitalizacija, sodelovalno in krožno nizkoogljično gospodarstvo.

TVEGANJA / NEGATIVNE GONILNE SILE

Propadanje okolja in podnebne spremembe, onesnaževanje, neodgovoren turizem, prelov, nezakoniti, neprijavljeni in zakonsko neurejeni ribolov, socialne neenakosti.

POUDARKI POLITIKE

Čezatlantsko zaveznitvo za raziskovanje oceanov, ustanovljeno 2017, je sodelovanje med EU, Brazilijo in Južno Afriko, njegov namen pa je poglobiti znanstvena dognanja o morskih ekosistemih in medsebojnih povezavah z oceani, podnebnimi spremembami in hrano.

EU, njene države članice in partnerice pripravljajo konkreten sklop ukrepov za vzpostavitev zdravega in produktivnega morskega okolja v Baltskem morju, severovzhodnem Atlantiku in Sredozemskem morju do leta 2020, in sicer na podlagi spremljanja in ocenjevanja. EU poleg tega spodbuja dopolnilne regionalne pobude z visokimi cilji glede posameznih pritiskov, kot je zaveza iz leta 2017 za zmanjšanje emisij dušikovih oksidov iz ladij v Baltskem morju za 80 %, da bi rešili problem evtrofikacije v regiji.

Francija je nedavno določila nova morska zavarovana območja. Eno od njih je največje območje Natura 2000, imenovano „Mers Celtiques - Talus du golfe de Gascogne“, ki obsega več kot 62 320 km². Zagotavljalo bo zaščito za habitate grebenov in mobilne morske vrste, pristaniško rjavo pliskavko in veliko pliskavko.

Projekt „Čisti arhipelag“ je večdeležniško javno-zasebno partnerstvo pod vodstvom regije Toskane v Italiji v sodelovanju z italijanskim ministrstvom za okolje, Unicoop Firenze in drugimi združenji. Izvajati se je začelo aprila 2018 v sodelovanju z desetimi ladjami ribiške zadruga. Cilj projekta je odstranjevanje odpadkov iz morja. Namen partnerstva je dajanje ekonomskih spodbud ribičem, da bi zbirali plastiko, ki se pobere pri ribolovu, in jo oddajali na zbirne točkah v pristaniščih. Plastika, pobrana pri ribolovu, se bo potem reciklirala.

V projektu Fish Forward, ki ga vodi avstrijski WWF, je združenih 17 partnerjev, ki v sodelovanju s potrošniki, podjetniškim sektorjem in državnimi ustanovami podpirajo socialno pravično in podnebno ozaveščeno proizvodnjo in porabo morske hrane. Tako zagotavljajo odgovorno upravljanje ribištva in sledljivost, ki prispevata k trajnostni rabi oceanov in morskih virov.

Varovati in obnoviti kopenske ekosisteme ter spodbujati njihovo trajnostno rabo, trajnostno gospodariti z gozdom, boriti se proti širjenju puščav, preprečiti degradacijo zemljišč in obrniti ta pojav ter preprečiti izgubo biotske raznovrstnosti

EVROPSKA UNIJA DANES

PRIKAZ STANJA / KVALITATIVNI PREGLED

Na podlagi zakonodaje EU o naravi in strategije EU za biotsko raznovrstnost za leto 2020 je bil dosežen občuten napredek pri krepitvi okvirov politik in baze znanja. Evropski gozdovi so si po stoletjih izgube in propadanja gozda opomogli, tako da danes pokrivajo več kot 40 % ozemlja Evrope, vendar se mora njihovo stanje ohranjenosti izboljšati. Naravni viri določajo ekološke meje naših družbeno-gospodarskih sistemov (t. i. zmogljivosti planeta). Iz nedavnih poročil Medvladne platforme o biološki raznovrstnosti in ekosistemskih storitvah so jasno razvidni trajni, uničujoči učinki propadanja zemlje in izgube biotske raznovrstnosti na človeške družbe. Kljub doseženemu napredku so pritiski na evropski in svetovni naravni kapital zaradi naših vzorcev proizvodnje in porabe slej ko prej visoki in bodo najbrž še naraščali. Če preobremenimo zmogljivosti planeta, nam grozi, da bo naš življenjski standard naraščal počasneje ali celo nazadoval. Na mednarodni ravni EU za pospeševanje te agende uporablja svojo zunanjepolitično agendo. Dejavno podpira večstranske okoljske sporazume, spodbuja spremembe politik v partnerskih državah, pospešuje družbeno odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje in vključuje okoljske vidike v vse ukrepe.

KLJUČNA GIBANJA

- Število **zaščiteneh območij v omrežju Natura 2000** se je povečalo, pa tudi ohranitvenih ukrepov za ta območja je zdaj več, po poročilih so bili sprejeti za skoraj 70 % območij (leta 2018). Leta 2017 je bilo v EU zaščiteneh več kot 790 000 km² kopenskih habitatov, ki zajemajo 18,2 % kopenske površine EU. Med državami članicami z največjim deležem zavarovanih območij so Slovenija (37,9 %), Hrvaška (36,6 %) in Bolgarija (34,5 %).
- Poročilo EU o stanju narave o stanju ohranjenosti vrst in habitatov, ki so v evropskem interesu, je pokazalo, da pri veliko vrstah in habitatih stanje ohranjenosti ni ugodno. Leta 2012 je bilo po vsej EU stanje ohranjenosti ugodno le pri 23 % ocenjenih vrst in 16 % ocenjenih habitatov, le 52 % vrst ptic pa je bilo v varnem stanju. Vmesni pregled strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2020 je nasploh pokazal, da se izguba biotske raznovrstnosti in propadanje ekosistemskih storitev v EU nadaljujeta.
- Leta 2015 so **gozdovi** pokrivali 41,9 % skupne kopenske površine EU. Delež gozdov v EU v razmerju do skupne kopenske površine se je v obdobju 2009–2015 rahlo povečal za 2,6 %.
- V poročilo o stanju okolja za leto 2015 (Evropska agencija za okolje) je bilo izpostavljeno slabo stanje **tal** v Evropi. Prizadevanja za reševanje in ublažitev erozije tal zaradi vode so že obrodila sadove: pri vključitvi možnega vpliva ukrepov skupne kmetijske politike na erozijo tal so se območja v EU, ki jim po ocenah grozi huda erozija tal zaradi vode, v obdobju 2000–2012 zmanjšala za 14 %. A kljub prizadevanjem za omejevanje pozidave tal se spreminjanje zemlje v umetno pokrite površine v EU v zadnjih letih pospešuje, saj je bila rast v obdobju 2012–2015 približno 6 % višja kot v obdobju 2009–2012. Poleg tega ima 45 % kmetijskih površin v EU tla, ki so revna z organskimi sestavinami (kar vpliva na rodovitnost tal in biotsko raznovrstnost).

UVRSTITEV NA SVETOVNI LESTVICI

Po podatkih svetovnega poročila o indeksu in prikazih SDG za leto 2018 (SDG Index and dashboards report 2018, Bertelsmann Stiftung in Sustainable Development Solutions Network) je 19 držav članic EU za SDG 15 doseglo rezultat nad 70 od 100. Med najboljšimi 20 na svetu je 14 držav članic EU.

EU PRI SEDANJIH GIBANJIH / ČE VSE OSTANE NESPREMENJENO

Sedanje svetovne in evropske ocene kažejo nadaljevanje gibanj v smeri izgube biotske raznovrstnosti ter propadanja zemljišč in ekosistemov, kar ima negativne posledice za ekosistemske storitve (hrana, voda, materiali, energija itd.) in zato ogroža ekonomske rezultate in blagostanje Evrope. Še precej bolj bi si bilo treba prizadevati za izvajanje zakonodaje EU o naravi, da bomo zagotovili, da bo EU do leta 2030 bistveno izboljšala stanje ohranjenosti vrst in habitatov, ki so v interesu EU in so zaščiteni s predpisi o pticah in habitatih. Pospešiti je treba tudi hitrost okrevanja biotske raznovrstnosti gozda. EU bo morala imeti ključno vlogo na 15. konferenci pogodbenic Konvencije o biološki raznovrstnosti, ki bo konec leta 2020 v Pekingu na Kitajskem. Na tej konferenci naj bi bil sprejet nov okvir svetovne biotske raznovrstnosti za obdobje po letu 2020, s katerim bi preprečili izgubo biotske raznovrstnosti v svetovnem merilu.

PRILOŽNOSTI / POZITIVNE GONILNE SILE

Sprememba vedenja, sodelovanje v družbi in politična udeležba, pritisk družbe za trajnostne proizvodne verige (agroekologija, ekološko kmetovanje), družbena odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje, množično financiranje in druge oblike inovativnega financiranja, trajnostno financiranje, javno-zasebna partnerstva, okolju prijazna javna naročila, širša uporaba sonaravnih rešitev, davčne reforme (npr. obdavčitev rabe virov in onesnaževanja), izobraževanje, umetna inteligenca in nove tehnologije, raziskave in inovacije, sodelovalno in krožno nizkoogljično gospodarstvo, odporne družbe, multilateralizem, odprta in pravična trgovina, ekoturizem.

TVEGANJA / NEGATIVNE GONILNE SILE

Propadanje okolja in podnebne spremembe, okoljski skepticizem in z njim povezani preobrati politike, kratkoročna naravnost, odpor proti spremembam v sistemu proizvodnje hrane, malo javnih in zasebnih naložb, geopolitična nestabilnost in varnostne grožnje, socialne neenakosti,

POUDARKI POLITIKE

Na ravni EU

EU je leta 2017 sprejela akcijski načrt za naravo, ljudi in gospodarstvo. Namen načrta je pospešiti izvajanje zakonodaje EU in napredovati proti cilju EU za leto 2020, da bi zaustavili in obrnili izgubo biotske raznovrstnosti ter ekosistemskih storitev in bolj upoštevali družbeno-gospodarske cilje. Dopolnjuje ga pobuda za preprečevanje upadanja oprashačevalcev v EU ter prispevek k svetovnim prizadevanjem za njihovo ohranjanje v svetovnem merilu.

Na ravni držav članic

V Franciji je bila z nedavnim zakonom z naslovom Obnovitev biotske raznovrstnosti, narave in krajin ustanovljena nova francoska agencija za biotsko raznovrstnost. V načrtu za biotsko raznovrstnost z dne 4. julija 2018 je poudarjen pomen skupnega boja proti podnebnim spremembam in reševanja izzivov v zvezi z biotsko raznovrstnostjo. V njem so navedene nove ciljne vrednosti za preprečevanje neto izkoriščanja zemljišč, zelene mestne površine, agroekologijo in zaščito tal, pa tudi ukrepi v zvezi s plačili za ekološke storitve ter ohranjanjem oprashačevalcev in ekosistema.

Na regionalni/ lokalni ravni

V Nemčiji je dežela Baden-Württemberg povečala finančna sredstva za ohranjanje narave s 30 milijonov na 90 milijonov EUR v desetih letih. Določitev narodnih parkov in obnova ekosistemov koristita kmetom in gospodarstvu, tudi zagonskim podjetjem za proizvodnjo ovojnega papirja z biotsko raznovrstnih travinj, in sektorju naravnega turizma.

Na ravni podjetij

V Avstriji se je 59 kmetov povežalo s podjetjem SPAR in WWF v projektu „Zdrava tla za zdravo hrano“. Podjetje SPAR jamči za prodajo proizvedene zelenjave in kmetom plačuje dodatek 30 EUR za vsako tona CO₂, shranjeno v zemlji, ter tako spodbuja prakse trajnostnega upravljanja tal. Uspešnost projekta se meri z vzorci tal.

Na ravni civilne družbe

Grško ornitološko združenje, grški WWF, bolgarsko Združenje za zaščito ptic in Kraljevo združenje za zaščito ptic si skupaj prizadevajo zaustaviti upad populacije egiptovskega jastreba na Balkanu. Čezmejni pristop so razširili tudi na druge države vzdolž selitvene poti te vrste.

Spodbujati miroljubne in vključujoče družbe za trajnostni razvoj, vsem omogočiti dostop do pravnega varstva ter oblikovati učinkovite, odgovorne in odprte ustanove na vseh ravneh

EVROPSKA UNIJA DANES

PRIKAZ STANJA / KVALITATIVNI PREGLED

EU je eden od najuspešnejših mirovnih projektov na svetu. Ob spoštovanju evropskih ustanovnih pogojev, ki so bile prvič podpisane leta 1957, je preživela 60 let v miru, demokraciji in solidarnosti. Leta 2012 je dobila Nobelovo nagrado za mir, ker spodbuja mir, spravo, demokracijo in človekove pravice v Evropi. Glavna prednostna naloga EU je spodbujanje in ohranjanje pravne države in temeljnih vrednot EU, tako v državah članicah kot v zunanjih odnosih. Pri tem imajo ključno vlogo učinkoviti pravosodni sistemi. Državljanom omogočajo, da v polni meri uživajo svoje pravice, podjetjem pa, da lahko izkoristijo pravno varnost in naložbam prijazno okolje enotnega trga. EU spodbuja države članice, da okrepijo neodvisnost, kakovost in učinkovitost svojega pravosodja, tudi z učinkovitim spremljanjem preko evropskega semestra in pregleda stanja na področju pravosodja v EU. Komisija nasploh zagotavlja spoštovanje pravne države in drugih temeljnih vrednot EU z vsemi orodji in instrumenti, ki jih ima na razpolago. Eden od izzivov za evropske družbe je korupcija, zaradi katere peša zaupanje v demokratične ustanove in slabi odgovornost političnega vodstva. Komisija ima politični mandat za spremljanje boja proti korupciji in izvajanje celovite protikorupcijske politike EU. Na zunanjem področju EU s svojo zunanjo in varnostno politiko prispeva k mednarodnemu miru, pomaga partnerskim državam pri reševanju nestabilnih razmer, vzpostavlja odgovorne in pregledne institucije, ustvarja ugodne pogoje za sodelovanje pri odločanju ter zagotavlja vključujoče in verodostojne volilne postopke. V ospredju evropskega soglasja o razvoju so človekove pravice, enakost spolov, vključevanje in nediskriminacija. EU k miru in stabilnosti prispeva tudi s svojo širitveno in sosedsko politiko. Zlasti dejavno spodbuja kandidatke za pristop k EU in jim pomaga pri doseganju rezultatov na področju pravne države, reforme pravosodja, boja proti korupciji in organiziranemu kriminalu, varnosti, temeljnih pravic in demokratičnih institucij.

KLJUČNA GIBANJA

- Mnenje ljudi o **razširjenosti kriminala, nasilja in vandalizma** se je izboljšalo; leta 2016 je 13,0 % evropskega prebivalstva menilo, da jih te težave zadevajo, kar je 2,9 odstotne točke manj kot leta 2007.
- Kot je pokazal pregled stanja na področju pravosodja v EU leta 2018, se je **učinkovitost pravosodnih sistemov** v primerjavi z letom 2010 razen redkih izjem izboljšala ali ostala nespremenjena v skoraj vseh državah članicah. Toda v več državah članicah so postopki v civilnih in gospodarskih zadevah še vedno zelo dolgotrajni.
- Splošni **javnofinančni odhodki za sodišča** so se v EU v obdobju 2007–2016 povečali za več kot 11 %, kar je leta 2016 zneslo dobrih 50 milijard EUR. Ta rast je bila malce nižja od rasti BDP.
- Leta 2018 je 56 % prebivalcev EU ocenilo **neodvisnost sodišč ali sodnikov** v svoji državi kot „zelo dobro“ ali „precej dobro“, kar v primerjavi z letom 2016 pomeni povečanje za štiri odstotne točke.
- Po podatkih indeksa zaznave **korupcije** organizacije Transparency International so države članice EU leta 2017 v svetovnem merilu še vedno uvrščene med državami z najnižjo stopnjo korupcije in so predstavljale polovico od 20 držav na svetu z najnižjo stopnjo korupcije.
- Stanje **pravne države** v nekaterih državah članicah je razlog za zaskrbljenost in se rešuje z vrsto ukrepov na ravni EU.

UVRSTITEV NA SVETOVNI LESTVICI

Po podatkih svetovnega poročila o indeksu in prikazih SDG za leto 2018 (SDG Index and dashboards report 2018, Bertelsmann Stiftung in Sustainable Development Solutions Network) je 19 držav članic EU za SDG 16 doseglo rezultat nad 70 od 100. Med najboljšimi 20 na svetu je devet držav članic EU.

EVROPSKA UNIJA LETA 2030

EU PRI SEDANJIH GIBANJIH / ČE VSE OSTANE NESPREMENJENO

EU je še naprej na poti miru. S svojo širitveno in sosedsko politiko še nadalje prispeva k miru in stabilnosti. Dejavno spodbuja kandidatke za pristop k EU in jim tudi pomaga pri doseganju rezultatov na področju pravne države, reforme pravosodja, boja proti korupciji in organiziranemu kriminalu, varnosti, temeljnih pravic in demokratičnih institucij. K miru drugod po svetu prispevata tudi zunanja in razvojna politika EU. Poleg tega EU spodbuja in ohranja pravno državo v svojih državah članicah. V nekaterih državah članicah bi bilo treba narediti več za učinkovitejše, bolj kakovostno in neodvisno nacionalno pravosodje. Na mednarodni ravni je v številnih državah opaziti gibanje v smeri totalitarnih sistemov upravljanja. Zato bo spodbujanje demokracije, človekovih pravic in pravne države še naprej glavna prednostna naloga EU tako v državah članicah kot v zunanjih odnosih. EU si bo še naprej prizadevala za boljši dostop do sodnega varstva, bolj proti goljufijam in kriminalu ter bo nastajajoče varnostne grožnje reševala z okrepljenim sodelovanjem in izmenjavo informacij med policijo in organi kazenskega pregona držav članic EU in bo spodbujala mednarodno sodelovanje na tem področju.

PRILOŽNOSTI / POZITIVNE GONILNE SILE

Kulturne vrednote, skladne s spoštovanjem temeljnih pravic, sodelovanje v družbi in politična udeležba, družbena odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje, izobraževanje, digitalizacija, umetna inteligenca in nove tehnologije, raziskave in inovacije, odporna infrastruktura in družbe, multilateralizem, odprta in pravična trgovina, razvojna pomoč.

TVEGANJA / NEGATIVNE GONILNE SILE

Geopolitična nestabilnost in varnostne grožnje, podnebne spremembe in propadanje okolja, migracije in razselitev, vrnitev h gospodarskemu protekcionizmu povsod po svetu, premalo mednarodnega sodelovanja, izzivi za pravno državo, populizem, socialne neenakosti.

POUDARKI POLITIKE

Predpisi EU o konfliktnih mineralih iz leta 2017 za uvoznike v EU, ki uvažajo kositer, tantal, volfram in zlato, določajo obveznost skrbnega pregleda oskrbovalne verige, da bi zagotovili, da so pridobljeni odgovorno, ne da bi neposredno ali posredno financirali oborožene spopade ali povzročali zlorabo človekovih pravic na območjih, prizadetih zaradi konfliktov, in območjih z visokim tveganjem.

Leta 2017 je bilo ustanovljeno Evropsko javno tožilstvo kot neodvisno evropsko tožilstvo, ki je pristojno za preiskovanje in pregon zločinov zoper finančne interese EU. Po triletni fazi vzpostavljanja delovanja naj bi začelo svoje naloge izvajati do konca leta 2020. To bo bistveno izboljšanje v boju proti goljufijam, korupciji in drugim zločinom zoper proračun EU.

Po francoskem zakonu o dolžni skrbnosti, sprejetem leta 2017, so podjetja dolžna izvajati ukrepe, s katerimi bodo zagotovila, da bodo njihova odvisna podjetja, dobavitelji in podizvajalci povsod po svetu spoštovali dobre socialne, okoljske in etične prakse. Namen zakona je ozaveščati podjetja o njihovi vlogi pri preprečevanju tragedij v Franciji in na tujem in zagotoviti, da bodo žrtve prejele nadomestilo za škodo, ki so jo utrpele, ker je podjetje kršilo novo dolžnost izvajanja načrtov skrbnosti. Uporablja se za podjetja z več kot 5 000 zaposlenimi s sedežem v Franciji ali z več kot 10 000 zaposlenimi s sedežem v tujini.

Dansko podjetje za prevoz zabožnikov Maersk Line je bilo leta 2011 med ustanovitelji pomorske protikorupcijske mreže. To medsektorsko partnerstvo sestavljajo ladjarske družbe, lastniki tovora in izvajalci storitev. Sodeluje s ključnimi zainteresiranimi stranmi, tudi vlada in mednarodnimi organizacijami, pri ugotavljanju in blažitvi vzrokov korupcije v pomorski industriji.

Slovaška vlada spodbuja sodelovanje civilne družbe in nevladnih organizacij pri oblikovanju in izvajanju javnih politik na različnih področjih ter nadzoru nad njimi. Na področju okoljske politike je vzpostavljen „Zeleni tristranski svet“, ki posreduje predloge in pripombe nevladnih nosilcev v postopku oblikovanja in izvajanja politik.

Okrepiti načine in sredstva za izvajanje ciljev ter oživiti globalno partnerstvo za trajnostni razvoj

EVROPSKA UNIJA DANES

PRIKAZ STANJA / KVALITATIVNI PREGLED

Cilji trajnostnega razvoja so čezsektorska razsežnost pri izvajanju svetovne strategije zunanje in varnostne politike EU, v katerih je predstavljena vizija za skupen nastop EU v svetu. Evropsko soglasje o razvoju ustvarja okvir za skupen pristop k razvojni politiki EU in držav članic na podlagi ciljev trajnostnega razvoja. EU namerava na podlagi načela skladnosti politik za razvoj doseči čim večjo usklajenost in ustvarjati sinergije med svojimi različnimi politikami za podporo partnerskim državam pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja. Danes daje EU največ uradne razvojne pomoči na svetu. V zadnjem desetletju se je ravnotežje vlog od razmerja donator–prejemnik premaknilo v smeri bolj enakovrednega partnerstva. V ospredju širitvene politike EU in revidirane evropske sosedске politike so temeljna politična in gospodarska načela, vključno s pravno državo, človekovimi pravicami, demokracijo, trajnostno gospodarsko rastjo in razvojem, kar je v celoti skladno z agendo Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030. Humanitarna dejavnost EU vključuje tesno partnersko sodelovanje s številnimi mednarodnimi humanitarnimi in razvojnimi organizacijami ZN in civilne družbe, v katerem se zavzema za človekovo dostojanstvo. Trgovinska in naložbena politika EU, ki temelji na vrednotah, predstavljena v strategiji „Trgovina za vse“, zadeva različne cilje trajnostnega razvoja, saj vključuje izvajanje trajnostnega razvoja v vse svoje razsežnosti. EU še naprej odločno podpira multilateralni trgovinski sistem, ki je splošen, zasnovan na pravilih, odprt, nediskriminatoren in pravičen ter temelji na Svetovni trgovinski organizaciji (WTO), in si dejavno prizadeva za ohranjanje in krepitev WTO v vseh njenih funkcijah. EU tudi v tesnem sodelovanju z drugimi mednarodnimi organizacijami, kot so Urad visokega komisarja za človekove pravice (OHCHR), Mednarodna organizacija dela (MOD) in Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD), v svoji trgovinski politiki spodbuja človekove pravice družbeno odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje ter družbene in okoljske cilje. V skupini G20 dejavno spodbuja izvajanje agende Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030 in njenih ciljev trajnostnega razvoja. Z evropskim semestrom za usklajevanje ekonomskih politik krepi svoje fiskalno in ekonomsko upravljanje ter tako prispeva k svetovni gospodarski stabilnosti. Komisija z agendo za boljše pravno urejanje prispeva k boljši usklajenosti politik.

KLJUČNA GIBANJA

- EU daje **največ uradne razvojne pomoči na svetu**, saj je leta 2017 prispevala 75,7 milijarde EUR. Poleg tega je bilo v EU razmerje med uradno razvojno pomočjo in bruto nacionalnim dohodkom, ki je leta 2017 znašalo 0,5 %, občutno višje kot pri večini drugih donatorjev OECD, kot so Kanada, Japonska ali Združene države Amerike. Švedska, Danska, Luksemburg in Združeno kraljestvo so dosegli ciljno vrednost, saj so v letu 2017 za uradno razvojno pomoč porabili 0,7 % svojega BND.
- **Trgovinski odnosi z državami v razvoju** so se okrepili. Izvoz lahko ustvari domača delovna mesta, državam v razvoju pa omogoči, da si pridobijo tujo valuto, ki jo je mogoče uporabiti za uvoz drugega potrebnega blaga. Uvoz v EU iz držav v razvoju se je v obdobju 2002–2017 več kot podvojil.
- **Delež uvoza v EU iz najmanj razvitih držav** se je v obdobju 2002–2017 povečal. Kljub temu je skoraj 50 najmanj razvitih držav v letu 2017 skupno še vedno prispevalo le 2,0 % celotnega uvoza v EU. V zadnjih nekaj letih je EU okrepila svojo vlogo glavnega izvoznega trga za najmanj razvite države. Njen delež izvoza blaga iz najmanj razvitih držav v svetovnem merilu je z 20,5 % v letu 2012 narasel na skoraj 25 % v letu 2016, sledijo pa ji Kitajska z 21 % in Združene države Amerike z 8,2 %.

- Ključna je pomoč državam v razvoju pri krepitvi njihovih **notranjih virov**. Pristop EU k zagotavljanju finančnih virov za podporo partnerskim državam je bil prilagojen, tako da bolje spodbuja cilje trajnostnega razvoja, krepi usmeritev politik partnerskih držav v rezultate in omogoča razvoj zmogljivosti, in sicer z večjo podporo boljšega upravljanja in upravljanja javnih financ, vključno s protikorupcijskimi ukrepi.
- Premik **davčnega bremena** z delovne sile na okolje lahko spodbudi nastajanje delovnih mest, zmanjša neenakosti in omeji pritiske na okolje. Delež okoljskih davkov v skupnih davčnih prihodkih EU je ostal skoraj nespremenjen (leta 2002 je znašal 6,8 %, leta 2017 6,1 %).

UVRSTITEV NA SVETOVNI LESTVICI

Po podatkih svetovnega poročila o indeksu in prikazih SDG za leto 2018 (SDG Index and dashboards report 2018, Bertelsmann Stiftung in Sustainable Development Solutions Network) je šest držav članic EU za SDG 17 doseglo rezultat nad 70 od 100. Med najboljšimi 20 na svetu so tri države članice EU.

EVROPSKA UNIJA LETA 2030

EU PRI SEDANJH GIBANJH / ČE VSE OSTANE NESPREMENJENO

Izzivi, s katerimi se soočata Evropa in svet, bodo bolj zapleteni, medsebojno povezani in globalni kot kdaj koli prej. Nepogrešljiva bodo svetovna partnerstva za izkoreninjenje revščine in za vse ostale cilje trajnostnega razvoja. Zato bo EU na mednarodni ravni še naprej spodbujala ohranjanje in krepitev multilateralne mednarodne ureditve, zasnovane na pravilih, v središču katere so Združeni narodi. Brez tega pogoja ni mogoče zagotoviti sredstev za izvajanje. EU bo s svojo trgovinsko politiko, ki temelji na vrednotah, še naprej spodbujala trajnostni razvoj, vključno z družbeno odgovornostjo podjetij / odgovornim poslovnim ravnanjem, in bo še naprej odločno podpirala Svetovno trgovinsko organizacijo. Npr. da bi dosegla boljše rezultate s čim učinkovitejšo razdelitvijo dela, bo EU skupaj z državami članicami uporabljala skupno načrtovanje in izvajanje kot učinkovito sredstvo za izvajanje partnerstev na področju razvojnega sodelovanja. To pomeni, da za vsakega donatorja skupaj določijo, v katerem sektorju naj bi delal. Poleg tega bodo institucije EU in države članice še naprej stopnjevale prizadevanja za izvajanje akcijske agende iz Adis Abebe, ki je svetovni okvir za financiranje agende za trajnostni razvoj do leta 2030 in v kateri je posebej poudarjena vloga znanosti, tehnologije in inovacij. V Obzorju Evropa, naslednjem programu EU za raziskave in inovacije (2021–2027) je posebej poudarjena osrednja vloga mednarodnega znanstvenega sodelovanja za doseganje ciljev trajnostnega razvoja. EU je glede večine zavez za razvojno financiranje do leta 2030 v dobrem položaju. Tudi znotraj EU se bodo spodbujala partnerstva za trajnostni razvoj.

PRILožNOSTI / POZITIVNE GONILNE SILE

Sodelovanje v družbi in politična udeležba, družbena odgovornost podjetij / odgovorno poslovno ravnanje, boljše pravno urejanje, izobraževanje, digitalizacija, umetna inteligenca, nove tehnologije, raziskave in inovacije, učinkovit prenos tehnologije in izmenjava znanja, opazovanje Zemlje, izobraževanje, prostovoljstvo, množično financiranje in druge oblike inovativnega financiranja, trajnostno financiranje, javno-zasebna partnerstva, multilateralizem, odprta in pravična trgovina, razvojna pomoč.

TVEGANJA / NEGATIVNE GONILNE SILE

Geopolitična nestabilnost in varnostne grožnje, gospodarski protekcionizem, premalo mednarodnega sodelovanja, spodkopavanje obstoječih multilateralnih institucij.

POUDARKI POLITIKE

EU skupaj z drugimi partnericami skupine G20 in mednarodnimi organizacijami sodeluje pri pobudi skupine G20 „Compact with Africa“, katere namen je spodbuditi naložbe v afriških državah, ki sodelujejo v njej. Podpirala bo tudi tristransko sodelovanje, to je oblika partnerstev s težiščem na jugu, in sicer med dvema ali več državami v razvoju, ki jih podpira razvita država ali multilateralna organizacija, saj je to pomembno orodje za navezovanje stikov z državami v razvoju in drugimi zainteresiranimi stranmi.

Evropski načrt za zunanje naložbe in njegov Evropski sklad za trajnostni razvoj slonita na proračunu EU kot jamstvu za sprostitev in pospešitev naložb v Afriki in njeni sosesčini. Namenjena sta predvsem nestabilnim državam, državam, kjer vladajo konflikti in nasilje, neobalnim in najmanj razvitim državam, ki najbolj potrebujejo pomoč. Sprostila naj bi zasebne naložbe in do leta 2020 pritegnila dodatnih 44 milijard EUR naložb.

„Finska, kakršno želimo do leta 2050 – zaveza družbe za trajnostni razvoj“ je inovativen način za spodbujanje celotne družbe k izvajanju ciljev trajnostnega razvoja. Da bi bilo mogoče doseči osem ciljev na poti do vizije za leto 2050, se določajo operativne zaveze z upravnimi sektorji in drugimi družbenimi akterji, kot so podjetja, občine, organizacije, izobraževalne ustanove in lokalni subjekti. Zaveze morajo biti nove in merljive.

Lokalne uprave in nevladne organizacije v Latviji dejavno sodelujejo pri projektih razvojnega sodelovanja z državami vzhodnega partnerstva in srednjeazijskimi državami, med drugim z Moldavijo, Gruzijo, Ukrajino in Kirgizistanom. Latvijsko združenje lokalnih in regionalnih uprav daje dolgoročno strokovno podporo za načrtovanje proračuna v partnerskih državah, pogajanje z vlado, sodelovanje državljanov pri odločanju in spodbujanje podjetništva.

Unilever, mednarodno podjetje za potrošniško blago, odločno podpira cilje trajnostnega razvoja vse od sprejetja agende Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030, generalni direktor podjetja pa je član svetovalne skupine generalnega sekretarja OZN za globalne cilje. Podjetje Unilever je bilo leta 2016 soustanovitelj komisije za podjetništvo in trajnostni razvoj, katere najvidnejši rezultat je prelomno poročilo „Boljše podjetništvo – boljši svet“ (Better Business Better World), objavljeno leta 2017, o poslovnih razlogih za ukrepanje glede ciljev trajnostnega razvoja.

Namen italijanskega Zavezništva za trajnostni razvoj (ASviS) je ozavestiti družbo v Italiji, zainteresirane strani v gospodarstvu in institucije ter pritegniti njihovo pozornost glede pomembnosti [agende Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030](#). V njem sodeluje [nad 180](#) najpomembnejših institucij in mrež civilne družbe ter univerze in podjetja.

